

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ.
ΤΕΥΧΟΣ 4^ο (XVII)

= ΑΡΓΩ

ΜΗΛΙΑΣ ΓΚΑΝΟΥΛΗΣ

Γ. ΠΙΕΡΙΔΗΣ

ΧΑΡ. ΚΑΛΒΟΚΟΡΕΣΗΣ

Π. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Ν. ΓΡΙΜΑΛΔΗΣ

Τ. ΜΑΛΑΝΟΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΡΥΣΑΥΓΗΣ

Δ. Ξ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ

ΜΙΚΕΣ ΑΝΑΤΟΛΕΑΣ

ΝΙΚΟΛΑΣ ΦΥΛΛΑΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΕΣ - ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Ν. ΜΗΤΣΑΝΗ

17, ΟΔΟΣ ΠΟΡΤ-ΕΣΤ, ΑΛΕΞΑΝΔΡ.

TOUT CE QUI CONCERNE LA
REDACTION

DOIT ÊTRE ADRESSÉ
à ARGO :

UNION HELLÉNIQUE DES JEUNES

RUE ÉGLISE MARONITE No. 3

ALEXANDRIE

(EGYPTE)

Ο,ΤΙ ΑΦΟΡΑ ΤΗ
ΣΥΝΤΑΞΗ

ΤΗΣ ΑΡΓΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΤΕΛΝΕΤΑΙ
ΣΤΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ :

Η ΑΡΓΩ τῆς α΄ περιόδου πουλιέται: ἄδετη Γ.Δ. 20 καὶ δεμένη Γ.Δ. 30 τῆς δεύτερης, ἄδετη Γ.Δ. 30 καὶ δεμένη Γ.Δ. 40 τῆς τρίτης, ἄδετη Γ.Δ. 25 καὶ δεμένη Γ.Δ. 35.

Η ΑΡΓΩ ἔχει ἀναθέσει τὴν φροντίδα συνδρομητῶν τῆς στὴν Ἀθήνα, στὸν κ. Ἡλ. Γκανούλη. Στὸ Πόρτ-Σαῖτ ἀντιπρόσωπός τῆς εἶναι ὁ κ. Μάνταλης.

Η ΑΡΓΩ στὴν τρίτη Περίοδο θὰ βγῆ 4 φυλλάδια μὲ συνδρομὴ Γ.Δ. 25.

Η ΑΡΓΩ γιὰ ὅ,τι δημοσιεύει ἐνυπόγραφο δὲν εὐθύνεται. Μόνο γιὰ ὅσα εἶνε ἀνυπόγραφα εὐθύνεται τὸ Δ. Συμβούλιο τῆς Ἐνώσεως τῶν Νέων Ἀλεξανδρείας.

= ΑΡΓΩ

ΟΡΓΑΝΟ ΕΛΛΗΝ. ΕΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ΄. ΤΕΥΧΟΣ 40 (17)

Η ΚΡΙΤΙΚΗ

(ΜΕΛΕΤΗ)

Ὁ κριτικὸς δὲ φανερῶνει μονάχα τὰ γούστα του. Ἐξετάζει ὅσο τὸ δυνατὸ ἀντικειμενικά. Δὲν ἐννοῶ τὸ πλέριο καὶ ψυχρὸ ἀντίκρουσμα. Ἀπόλυτη, ἢ ἀντικειμενικὴ κριτικὴ εἶναι ἀκατανόητη. Ὑπάρχει ὅμως κάποια ἀντικειμενικὴ κριτικὴ, ποὺ μπορεῖ νὰ νοηθεῖ.

✱

Πολλοὶ τὴν παραδέχτηκαν σὰ μιὰ ἀντικειμενικὴ κοπιήση τοῦ ἑαυτοῦ μας. Ἡ φράση αὕτη εἶναι βγαλμένη ἀπὸ τὸ κομπαστικὸ, πλούσιο σὲ ἐφευρέσεις, μὰ πτωχὸ σὲ σημασίαι, λεξικὸ τῶν μεταφυσικῶν. Προσέρχεται ἀπὸ τὰ συνηθεισμένα κείνα λεκτικὰ τερατοφυγήματα τῆς καθαρῆς καθαρεύουσας, (ὅπως π.χ. τὸ ρῆμα πληροφορῶ ποὺ ἂν ὑπῆρχε καθαρῆς καθαρῆς δὲν θὰ τῶγραφε γιὰτὶ δὲν θὰ πεῖ τίποτε στὴν κυριολεξία του). Τὶ θὰ πεῖ ἀντικειμενικοποιῶ τὸν ἑαυτό μου; Τὸ ὑποκείμενο πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ γίνῃ ἀντικείμενο; Εἶναι ἀλήθεια πῶς ὑπάρχει ἡ φιλοσοφικὴ ἰσχύουσα ἐκδοχὴ κατὰ τὴν ὁποία ἡ συνείδηση μας, ὁ ἑαυτός μας, εἶναι τὸ μόνον μέτρο τῶν ἀντικειμένων, δηλ. τοῦ κόσμου. Ἔπεται ὅμως ἀπ' αὐτὸ ὅτι εἶναι καὶ τὸ πᾶν; Τὸ νὰ παραδεχτοῦμε ὅτι ἔξω ἀπ' τὴν αἰσθήσει, δὲν ὑπάρχει κόσμος, εἶναι σὰ νὰ κάνουμε σύγχυση ἐκείνου ποὺ προκαλεῖ ἀπὸ κείνο ποὺ ἀνανταποκρίνεται. Ἄν ὅλη ἡ ἐργασία τῆς Ἀντίληψης ἀνάγεται στὴν κατὰ τῆς ἐντυπώσεων σύμφωνα μὲ τὴν ἐποπτεῖα τοῦ Χώρου καὶ Χρόνου καὶ ἂν οἱ ἐποπτεῖες αὐτῆς ὑπάρχουν a priori, πῶς μποροῦμε νὰ συντακτοῦμε τὸ κατὰ τῆς ἐποπτεῖας μὲ τὴν κατὰ τῆς ἀρχῆς; Τὸ a priori, τὸ ὁποῖο ἀναλογεῖ πρὸς τὸ αἰώνιο, μὲ τὸ a posteriori, τὸ ὁποῖο ἀναλογεῖ πρὸς τὸ προσωρινό; Καὶ ἂν ἀπόη δὲν ὑπάρχει κατὰ τῆς ἐποπτεῖας

Ἀρχή, τὸ ὅτι οἱ διάφορες ἀντιλήψεις συμπίπτουν στὸ ὁμοίομορφο μὲ τὸν Χῶρο καὶ Χρόνο, ἐνῶ ὁ κόσμος δὲν εἶναι ὁμοιόμορφος, δὲν εἶναι Χῶρος καὶ Χρόνος, παρὰ ποικίλος, δὲ μᾶς δίδει νὰ καταλάβουμε ὅτι ἄλλο εἶναι κεῖνο ποῦ ἀντιλαμβάνεται καὶ ἄλλο τὸ κατασσόμενο ὑλικό; Ἄλλο ἀντικείμενο καὶ ἄλλο ἑαυτὸς μας λοιπόν, καὶ ἀδύνατο νὰ ἀντικειμενικοποιηθεῖ, γιατί ἀκριβῶς ἐκεῖνο ποῦ τὸ χαρακτηρίζει εἶναι ἡ ὑποκειμενικὴ του ἀξία.

Ἄλλοι παραδέχονται πὼς ἀντικειμενικὴ κριτικὴ καὶ σχετικὴ ἀκόμα εἶναι ἀδύνατη. Μπροστὰ ὅμως στὴ δύναμη καὶ πειστικότητά της, γιὰ νὰ συμβιβάσουν τὰ πράγματα, ἐπωφελήθηκαν ἀπ' τὴ φράση: Ἀντικειμενικοποίησι τοῦ ἑαυτοῦ μας. Γιὰ νὰ συγκαλύψουν τὸ κριτικὴ ἴσον πρὸς ἐκδήλωσι γούστου, μεταχειρίστηκαν μετάφρασι χωρὶς σημασία. Βέβαια κανεὶς δὲ λαβαίνει ὑπόψει του μόνο τὶς φράσεις. Θὰ ἐξετάσουμε τὴν οὐσία γιατί γι'αυτὴν καὶ μόνο πρόκειται.

Μέτρο κάθε λογοτεχνικοῦ ἔργου εἶναι τὸ ἀτομικὸ γούστο· ὑπάρχει ὅμως τὸ ἔργο αὐτὸ ἀνεξάρτητο, σὰ δημιούργημα ποῦ εἶναι γι'αυτὸ καὶ τὰ γούστα ὁλωνῶν δὲ συμπίπτουν. Ποιὰ ὅμως τώρα εἶναι ἡ ἀληθινὴ κριτικὴ. Τὸ γούστο καθενός; Ἄλλὰ τὸ ἀν μ' ἀρέσει ἢ ὄχι ἕνα ἔργο, τὴ σχέση μπορεῖ νάχει πρὸς τὴν ἀληθινὴν του ἀξία, ἀφ'ὅ ὅλοι δὲν ἔχουν τὴν ἴδια γνώμη γιὰ τὸ ἴδιο ἔργο;

Τὸ ἀτομικὸ γούστο παίζει σπουδαῖο ἀλλὰ ὄχι ἀνθαίρετο ρόλο. Εἶναι τὸ πρίσμα μέσα ἀπ' τὸ ὁποῖο ἐξετάζουμε ἀντικειμενικά. Ἡ ἐξεταζόμενὴ ἐπιφάνεια δὲν εἶναι ὁμαλή. Ἄλλοῦ ἢ συγκίνησι εἶναι μεγαλύτερη· ἄλλοῦ μικρότερη. Ἄλλοιῶς αἰσθάνεται ὁ ἠδονιστὴς ἀπὸ ἕνα ἠθικοκρατικὸ, ὁ ἔρωτευμένος ἀπὸ ἕνα ἀδιάφορο. Γεννιοῦνται συμπάθειες, μίσση. Ἀναπτύσσονται ἀρετές. Ξεπροβάλλουν ἐλαττώματα. Χρειαζέται πρῶτα νὰ μποῦμε στὴ λογοτεχνικὴ διάθεσι. Νὰ ἐξετάσουμε κατόπι τὸ ἔργο σὰν τελειωμένο δημιούργημα, ὄχι ὅπως θὰ τὸ θέλαμε μεις παρὰ ὅπως ἔγινε. Καὶ ἔπειτα θὰ ἀνατρέξουμε στὶς αἰσθητικὰς ἐντυπώσεις ποῦ χαρίζει. Ἡ ἀναδρομὴ αὐτὴ εἶναι δυνατὴ καὶ κατορθωτὴ.

Κρίνοντας π.χ. τὸ Δάντη σήμερα, ἀν ἀκολουθήσουμε μονάχα τὸ γούστο μας, καθόλου παρᾶξενο ἢ ἄποψή μας νὰ εἶναι ἀρνητικὴ. Νὰ περιοριστεῖ τὸ πολὺ πολὺ σένα θυμασμό. Δὲν εἶναι θυμαστὸς οὔτε θυμαστίος μονάχα ὁ Δάντης· εἶναι καὶ ποιητὴς. Δὲν εἶναι δυνατὸ δηλαδὴ νὰ

τὸν κρίνουμε μονάχα μὲ τὸ ἀτομικὸ γούστο. Ἡ διάθεσι, ἡ ἐποχὴ καὶ τὸ περιβάλλο, ὁ ψυχικὸς ἀναθρασμός, ἡ πίστι τοῦ σὰν ἀναμμένη λευκὴ λαμπάδα μέσ' τὴν καρδιά του, ὁ ἔρωτάς του ὁ αἰώνιος, ὁ μεγάλος καὶ ὁ παθολογικὸς ποῦ ὑποδουλῶναι, δένει σκλάβο γιὰ νὰ ἐξυψώσει κατόπι τὶς θερησκευτικὰς του ἐκδοχὰς, ἡ δημιουργικώτατη φαντασία του ποῦ δὲ δένεται σὲ τίποτα, τῆς ἀβλαβῆς ἀμνησικακίας του οἱ μελλούμενες τιμωρίες (ιδέα ἐντελῶς χριστιανικὴ) τῶν πλαστοθεϊστῶν ὁ ὑποχόνδριος τρόμος, αὐτὰ καὶ ἄλλα εἶναι τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἀδύνατο νὰ μὴ λάθει ὑπόψει του ὁ κριτικὸς. Ἐνα ἀριστοῦργημα περασμένης ἐποχῆς ἀδύνατο νὰ κριθεῖ μόνο μὲ τὸ γούστο μας. Θανατίζουμε π.χ. στὸν Οὐδίοποδα Τύραννο τὸν τρόπο τῆς ἀποκάλυψης γεμάτο ἀπὸ τριγωνικὰς εἰρωνεῖες. Πῶς εἶναι δυνατὸ ὅμως νὰ νοιώσουμε τὸ μέγεθος τῆς ποιήσεως, ἀκολουθώντας μονάχα τὸ γούστο μας τὴ στιγμὴ ποῦ μπορεῖ νὰ μὴ μᾶς ἀρέσει ἡ μηδενικοποίησι τῆς ἀνθρώπινης δυνάμεως καὶ νὰ μὴ παραδεχόμαστε ὅτι ὁ μόνος κυρίαρχος εἶναι τὸ ἀναπόφευχτο Μοιραῖο; Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ κάθε ἐνεστωτικὴ παραγωγή γι'αὐτὸ ὁ Λόγος εἶναι ὁ ἴδιος. Ἐνα ποίημα ἐρωτιάριχης ἔξαρχης διαφέρει στὴν Αἰσθητικὴ ἐντύπωσι ποῦ χαρίζει ἀπὸ ἕνα ρεαλιστικὸ ἠδονιστικὸ. Τὸ ἴδιο γούστο δὲ μπορεῖ νάβαι ὁ μόνος κριτὴς σύγχρονα γιὰ ἕνα ἐθνικιστικὸ λογοτέχνημα καὶ ἕνα κομμουνιστικὸ τέτοιο.

Ἡ κριτικὴ σήμερα στὴν Ἑλλάδα κατάντησε γάγγραινα γι'αὐτὸ ἀκριβῶς δὲν ξέρουμε τί θὰ πεῖ κριτικὴ. Ὅσοι ἀναγνώστες, τόσοι καὶ κριτικοὶ γι'αὐτὸ νομίζουμε ὅτι μὲ τὸ νὰ ἐκδηλώσει κανεὶς μὲ ὁποιοδήποτε τρόπο τὰ γούστα του, μὲ τὸ νὰ πεῖ, ὅπως λέμε, τὴν ἀτομικὴν του γνώμη πάνω σ'ένα ἔργο, ἀρκεῖ γιὰ νὰ ὀνομαστεῖ κριτικὸς.

Ἀνάγκη νὰ παύσουν οἱ γνωμοδοτήσεις.

Τὸ λογοτέχνημα ὀφείλεται σὲ πολλὰ αἴτια· παράγει ἐπομένως διάφορα φαινόμενα ἢ ἐντυπώσεις. Ἐργο τῆς κριτικῆς· εἶναι νὰ περιλάβει ὅλα αὐτὰ τὰ αἴτια καὶ φαινόμενα νὰ τὰ συσχετίσει μὲ τὴ βοήθεια τοῦ ἐνδιάμεσου πρίσματος τοῦ ἀτομικοῦ γούστου. Κριτικὴ ἀπὸ τῶνα μέρος καὶ ἀτομικὴ γνώμη (ἢ γούστο στὴν περίπτωσή μας) ἀπὸ τᾶλλο εἶναι δυὸ πράγματα διάφορα.

ΤΟ ΑΣΠΡΟ ΑΛΟΓΟ

Τὰ φέμματα τελείωσαν.

Τὴν ἄλλη μέρα πρωί, ὁ κύρ-Φώντας θὰ πήγαινε νὰ κλείσει τὰ παιδιά στὸ μακρυνὸ σχολεῖο. Ἔτσι εἶχαν ἀποφασίσει μὲ τὴ γυναῖκα του καὶ κανέναν· δὲν μποροῦσε νὰ τοὺς κάνει ν' ἀλλάζουν. Ἡ θεῖα Καίτη μεσολάβησε νὰ μὴ τὰ στείλουν «στὴν ἔξορία τοῦ Ἀδάμ» μὰ ὁ κόπος τῆς πῆγε χαμένος. Ὁ Μίμης καὶ ὁ Πέτρος ἦταν ἀπαρηγόρητοι.

«Ἄν δὲν εἶχε πάρει ἀπὸ τὸ συρτάρι τοῦ πατέρα του ἐκεῖνα τὰ λεπτὰ! Λὲ θὰ τὸν τιμωροῦσαν ἔτσι!» Σκεφτόταν ὁ Γιῶργος, ἓνα δουλάκι, ὡς δώδεκα χρονῶ, ἐνῶ βοηθοῦσε τὴν Κούλα νὰ κλείσει τὶς βαλίτσες. «Ἄχ! Μίμη! Μίμη!» Καὶ πήγαιν' ἐρχόταν, ἀνήσυχος, στενοχωρημένος. Ἄμα γλύτωσε, κάθησε στὸ σκαμνάκι του καὶ περιμένε μήπως φανεῖ ὁ φίλος του, νὰ τὰ ποῦνε γιὰ τελευταῖα φορὰ. Μὰ τὰ παιδιά δὲν ἀκούονταν πιά. Τὰ εἶχαν βάλει νὰ κοιμηθοῦν.

Θάχανε τὸ Μίμη, τὸ μόνο φίλο μέσα στὴν οἰκογένεια, τὸ μόνο ποὺ δὲν τὸν πρόσταζε σὰ δοῦλο. Πέρασαν ἔννητὰ μῆνες ἀπ' τὴν ἡμέρα ποὺ ὁ ἀδερφός του, τὸ μόνο ποὺ εἶχε στὸν κόσμο, τὸν ἔφερε ἀπὸ τὸ νησί τους. Δούλευε ἀπὸ τὰ ξημερώματα ὡς τὸ βράδυ, κι' ὅμως ἡ κυρὰ του ἐγκρίνιαζε. Ἐνα καλὸ λόγο δὲν ἄκουσε ἀπὸ τὸ στόμα τῆς. Ὅταν εἶχε τὰ νεῦρα τῆς, τὸν ἔδεονε. Κι' εἶχε ἓνα χέρι βαρὺ, σιδερένιο. Στὴν ἀπελπισία του σκεφτόταν νὰ φύγει, νὰ φύγει ἀπὸ κεῖ μέσα, μὰ ἐρχόταν ὁ Μίμης καὶ τὸν παρηγοροῦσε. Κάποτε, τολμοῦσε καὶ τὸν υπεράσπιζε μπροστὰ στὴ μητέρα του. Καὶ δὲν ἦταν παρὰ δυὸ τριὰ χρόνια μεγαλύτερος του, ὁ Μίμης! Τὸ βράδυ, ὅταν ἡ Λιλὴ, ἡ μεγάλη τους ἀδερφή, ἐδιάβαζε τὸν Πέτρο στὴ διαπλανή κάμαρη, καὶ ἡ κυρὰ Πηνελόπη ἔραβε, ὁ Μίμης ἐρχόταν καὶ καθόταν δίπλα του. Κουβέντιαζαν σιγὰ γιὰ νὰ μὴν τοὺς ἀκούσουν. Λογάριαζαν τί θὰ κάνουν σὰ μεγαλώσουν. Γύριζαν ὅλο τὸν κόσμο μαζί, χωρὶς νὰ κουνηθοῦν ἀπὸ τὴ θέση τους. Ὁ Μίμης ἔλεγε πὼς ἤθελε νὰ ταξειδέψει στὸν τόπο τῶν παλλικαριῶν ποὺ γράφουν τὰ βιβλία, νὰ ἴδει τοὺς παληοὺς πύργους καὶ τὰ μαγεμένα δάση. Ὁ Γιῶργος κατάνιπε τὰ λόγια του καὶ χαιρόταν σὰ νὰ πάτησε κι' ὅλας

τὰ χαίματα ἐκεῖνα. Ἄξαφνα ἀπὸ μέσα, ἡ φωνὴ τῆς Κυρὰς Πηνελόπης, ἀπειλητικὴ τοὺς ἔκοψε τὸ ταξεῖδι καὶ τοὺς ἀνάγκασε νὰ χωριστοῦν. Ἄλλες βραδυές, ἡ κυρὰ, κρατοῦσε τὸ Μίμη νὰ μελετήσῃ κοντὰ τῆς, κι' ὁ Γιῶργος ἔμενε μόνος. Δὲν τοῦ κακοφαινόταν καὶ τόσο. Ἦταν συνηθισμένος. Μὴ δὲν ταξείδευε καὶ μόνος του; Κῦτταζε ἐπίμονα τὶς σκιὲς ποὺ ἔριχναν χάμου τὸ ντουλαπὶ, ἡ ξυλένια σκάλα, οἱ καρτέλες, τὰ γυρτὰ κάδρα μὲ τὰ μακρὰ τους κορδόνια... κῦτταζε ἀκούνητος καὶ ξεχνιόταν. Κι' ἦταν σκιὰς λοξές, πυκνές, διάφανες ποὺ ἀνακατεύονταν καὶ σχημάτιζαν μιὰ θάλασσα — τὴ σκοτεινὴ θάλασσα τοῦ νησιῶ του στὶς ἀφέγγαρες νύχτες. Νὰ καὶ τὸ μέρος ποὺ ψάρευε μὲ τὸν Μπάρομπα-Δημήτρη. Πιο πέρα ἔβλεπε τὴν ἐκκλησιά, τὸν παπὰ-Νικόλα μὲ τὰ κόκκινα γένεια, καὶ τὸ μακρυνὸ σπιτάκι ποὺ τὰ παράθυρά του ἔμεναν πάντα κλειστά. Μὰ δὲν εἶνε πιά οἱ νησιῶτες ποὺ περπατοῦν στὸ δρόμο. Τὸ νησί του γέμισε ξένους σὰν αὐτοὺς ποὺ γράφουν τὰ βιβλία τοῦ Μίμη. Νὰ καὶ τ' ἀρχοντόπουλο ποὺ τῷ δώδεξαν ἀπὸ τὴν πατρὶδα του! Πάει καθάλα πάνω σ' ἓνα ἄσπρο ἄλογο. Τὶ μακρὰ χαιτὴ ποὺ ἔχει τ' ἄσπρο ἄλογο! Νὰ κι' οἱ ψαράδες, νὰ κι' ὁ καπετάνιος! Ναι, αὐτοὶ εἶνε. «Καλησπέρα καπετάνιο, καλησπέρα κύρ-Θόδωρε... πὼς ντυθήκατε ἔτσι ἀλλόκοτα; Ποῦ τὰ βρήκατε αὐτὰ τὰ πλούσια ροῦχα; Σὰ τῷ δώδεκαν μήπως οἱ ξένοι; Γιατὶ δὲ μιλάτε; Γιατὶ φεύγετε; Σταθῆτε, σταθῆτε... Μὰ κείνοι χάνονταν κι' ὁ Γιῶργος, κουρασμένος, ἔλεπτε νὰ κοιμηθεῖ. Τὸ ἄλλο βράδυ, τῷ ἔλεγε ὅλα στὸ Μίμη κι' ἐκεῖνος τοῦ ὑποσχόταν πὼς θὰ τὸν πάρει μιὰ μέρα νὰ πάνε μαζί στὸ νησί του. Κι' ὁ Γιῶργος γελοῦσε ἀπ' τὴ χαρὰ του. Τώρα ὁ Μίμης φεύγει γιὰ τὸ μακρυνὸ σχολεῖο. Θὰ μείνει μόνος μ' αὐτὴ τὴν ἐλεῖνὴ Κούλα, τὴ δοῦλα, ποὺ ὅλη τὴν ὥρα τὸν πειροῦζει καὶ τὸν καροῖδεύει.

Ὁ Μίμης δὲν κοιμόταν στὴν κάμαρά του. Πότε γύριζε δεξιά, πότε ἀριστερά, πότε στύλωνε τὰ μάτια στὸ ταβάνι, σὰ νὰ περιμένε ἀπὸ κεῖ παρηγοριά. Ὁ μικρότερος ἀδερφός του κοιμόταν τοῦ καλοῦ καιροῦ. Τὸ κρεβάτι δὲ χωροῦσε τὸ Μίμη. Τὰ σκεπάσματά του βρισκόνταν σωριασμένα σὰ πόδια, καὶ τὰ σεντόνια ζωσμένα. Δίπλα, στὴν τραπέζα, κουβέντιαζε ἡ μητέρα μὲ τὴν ἀδερφή του, μ'

αὐτὸς δὲν μποροῦσε νὰ τὶς ὑποφέρει. Ἐνοιῶθε μιὰ στενοχώρια, μιὰ στενοχώρια...

Ἐπὶ τέλους δὲν ἔκανε κακούργημα γιὰ νὰ τὸν κλείσουν στὸ μακρυνὸ ἐκεῖνο σχολεῖο! Γιὰ νὰ τὸν παρηγορήσουν τοῦ εἶπαν πῶς εἶνε χτισμένο πάνω σ' ἓνα βράχο κοντὰ στὴ θάλασσα. Τὸ ἴδιο ὅπως ἄκουσε νὰ λένε γιὰ τὶς φυλακὲς. Μ' αὐτὸς δὲ θέλει νὰ φυλακιστεῖ. Κι' ὅμως τόλμησε ν' ἀνοίξει κρυφὰ τὸ συρτάρι τοῦ πατέρα του καὶ νὰ κλέψει λεπτὰ. Τὴν τρέλλα αὐτὴ τὴν ἔκανε γιὰ ν' ἀγοράσει βιβλία. Δὲν ἤθελε νὰ χάσει κάτι τόμους «Παναθηναίων» ποὺ βρῆκε σ' ἓνα παλιοπωλεῖο. Τιμωρήθηκε ὅμως σκληρὰ γιὰ τὴν πράξη του αὐτὴ. Ἡ μητέρα του ἔμαψε ἀσπλαχνα τὰ φυλλάδια μὲ τὰ κεραμιδιὰ ξόφυλλα, πρὶν προφτάσει νὰ τὰ χαρεῖ, πρὶν προφτάσει νὰ τὰ διαβάσει. Δὲν ἔφτανε ἡ τιμωρία αὐτὴ; Γιατὶ νὰ τὸν στείλουν τώρα στὸ μελαγχολικὸ ἐκεῖνο μέρος; Ποιὸς θὰ τοῦ δίνει βιβλία ἐκεῖ, ποιὸς θὰ τὸν πηγαίνει στὸ θέατρο καὶ τὸν κινηματογράφου; Ἐδῶ τουλάχιστον, κάτω ἀπὸ τὸ μαθητικὸ του βιβλίου, εἶχε πάντα, κάποιον μυθιστόρημα. Κι' ὅταν ὁ ἀδερφός του χασμουριόταν, αὐτὸς σκυμένος σὲ ἀγαπημένο βιβλίου, ἔσπρωχνε τὴ βάρκα τοῦ ὄνειρου του σὲ ροδίνες ἀκρογιαλιές... Ὡσπου ἡ ἄγρια φωνὴ τῆς μητέρας του, τὸν γύριζε πίσω.

Ἐνα χέρι τοῦ ἄρπαζε τὸ βιβλίου καὶ τὸ κρυβε μέσα στὸ παληὸ ντουλάπι. Γιὰ τιμωρία τὸν ἄφηναν νηστεία. Ἡ Λιλὴ καὶ ὁ Πέτρος τὸν κοροΐδευαν. Θυμᾶται ξανά τὰ φυλλάδια, τοῦ περιοδικοῦ ποὺ δὲν πρόφτασε νὰ διαβάσει. Τὶ εὐτυχημένος ποὺ ἦταν τὸ βράδυ ποὺ τὰ εἶχε φέρει! Ἡ μητέρα του εἶχε δουλειὰ καὶ δὲν τὸν πρόσεξε σὰν μπηκε φορτωμένος. Τὰ ἔκρυψε γλήγορα γλήγορα μαζί μὲ τὸ Γιώργου. Καὶ τὸ βράδυ ἐκεῖνο, ξεφυλλίζοντας τὰ φυλλάδια, πῆγαν νὰ τρελλαθοῦν ἀπ' τὴ χαρὰ τους. Μὰ τὸ μυστικὸ δὲν κράτησε περισσότερο ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες. Ἐν' ἀπόγευμα ἡ Κυρὰ Πηνελόπη μπαίνοντας σὴν κουζίνα, εἶδε τὸ Μίμη νὰ σαλλίξει μέσα στὸ μικρὸ κασσελάκι. «Ποῦ τὰ βρῆκες βρὲ αὐτὰ τὰ παληόχαρτα;» φώναξε θυμωμένη σὰν πῆγε κοντὰ. Ἐκεῖνος τσιμουδιά. «Αὐτὰ λοιπὸν μοῦ διαβάζεις αἱ; Θὰ λογαριαστοῦμε. Κόπιασε μέσα». Μόλις εἶχεν ἔρθει ἀπ' τὴ δουλειὰ ὁ πατέρας του. Ἐγινε κατακόκκινος ἀπὸ θυμὸ σὰν ἔμαθε τὰ κατωρθώματα τοῦ γιου του.

Τὸν τράβηξε νευρικὰ ἀπ' τὸ χέρι καὶ τὸν ἐβίασε ν' ἀπαντήσαι. Ἐκεῖνος σὴν πάλαινε. «Νὰ σοῦ πῶ ἐγὼ ποῦ τὰ βρῆκε, γύρισε καὶ εἶπε στὴ γυναῖκα του. Τ' ἀγόρασε! Κ' ἐπειδὴ δὲν εἶχε λεπτὰ, ἀνοίξε τὸ συρτάρι τοῦ πατέρα του κ' ἔκλεψε. Φτοῦ νὰ μοῦ χαθεῖς κλέφτη!» Καὶ τοῦ ἔδωσε δυὸ δυνατοὺς μπάτσους. Ὁ Μίμης ἔμπηξε τὰ κλάμματα. Τὴν ἴδια στιγμὴ ὁ πατέρας τὸν ἔσουρε σὴν αὐλὴ καὶ τὸν ἔδεσε πιστάγγωνα. Ἡ μητέρα του κουβάλησε μόνη τῆς τὸ κασσελάκι. Ἐβγαλε τὰ βιβλία, τὰ στοίβαξε σὴν μέση τῆς αὐλῆς κ' ἔχυσε πάνω τους μπόλικο πετρέλαιο. Ἐπειτα πέταξε ἓνα ἀναμένο σιγίρτο καὶ τὰ βιβλία — ὁ αὐτὸ δὲ θὰ τὸ ξεχάσει ποτὲ — ἄρχισαν νὰ καίγονται. Ἐπαψε τὸ κλάμμα καὶ τέντωσε τὰ χέρια νὰ σπάσει τὸ σκοινί. Ἄχ! γιὰ νὰ μποροῦσε νὰ σώσει μερικά! Μὰ τοῦ κάκου. Κῦτταζε μόνον τὶς πελώριες γλώσσες νὰ τὰ γλύφουν ἓνα, ἓνα, νὰ τὰ κουκουλώνουν, νὰ τὰ καταπίνουν. Τὰ ἔβλεπε νὰ στρογγυλεύουν νὰ βαθουλόωνουν καὶ νὰ κατσαρώνουν σὰ μαῦρα ὄστρακα.

Τοῦ φαινόταν πῶς ἄκουγε τὴ στιγμὴ ἐκεῖνη τὸ γκλινγκλιν ποὺ ἄφηνε κάθε καμένο χαρτί.

Καὶ ὅταν κουράστηκε πιά νὰ κλαίει, βλέποντας τὰ μαυρισμένα χαρτιά νὰ γίνονται σκόνη, ἄκουσε τὴν κοροΐδευτικὴ φωνὴ τῆς μητέρας του: «Κόπιασε τώρα νὰ μοῦ διαβάσεις!» Τὴ θυμόταν σὰν μπηκε σὴν κουζίνα καὶ εἶπε στὸ Γιώργου ποὺ ἔκλαιγε σιγὰ μὲ τὸ κεφάλι χωμένο στὰ γόνατα: «Σὰ σ' ἀρέσει μάρμαρα Λάμπρο ξαναπέρν' ἀπὸ τὴν Ἄντρο».

Κι' ὅμως θὰ τὰ λησμονοῦσε ὅλα ἂν δὲν ἀποφάσιζαν νὰ τὸν κλείσουν στὸ μακρυνὸ σχολεῖο. Δὲ θέλει φυλακὴ. Θὰ πέσει στὰ γόνατα, θὰ παρακαλέσει τὸν πατέρα του, θὰ ζητήσει συχώρεση ἀπ' τὴ μητέρα καὶ θὰ τοὺς ὑποσχεθεῖ πῶς δὲ θὰ τὸ ξανακάνει...

Τίποτα...

Πρῶτ', πρῶτ', ἐν' ἀμάξι σταμάτησε σὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ. Ἡ Κυρὰ κ' ὁ Γιώργος κατέβασαν τὶς βαλίτζες. Ὁ Κύρ Φώντας, μπηκε πρῶτος ἀμίλητος καὶ δίπλα του πῆραν θέση τὰ παιδιά, μὲ κόκκινα μάτια ἀπὸ τὸ κλάμμα. Ἡ Κυρὰ Πηνελόπη, ἀπὸ τὸ παράθυρο τοὺς ἔστειλε τὴν ἐδικὴ τῆς. Τ' ἀμάξι ξεκίνησε ἀργά. Τότε ξέσπασαν τ' ἀναφυλλητὰ τῶν παιδιῶν κ' ἔφτασαν ὡς τὸ Γιώργου ποὺ κατάπινε κ' αὐτὸς τὰ δάκρυά του. Κῦτταζε τ' ἀμάξι ποὺ ἀλάργευε

κι' ήθελε να φαιγει κι' αυτός από το σπίτι εκείνο, να γλυτώσει από τα χέρια της κυράς του. Μα ποιός θα τον πάρει από κει μέσα, ποιός θα τον σώσει ;

.....
Παραμονή πρωτοχρονιάς.

— Γιώργο ! άκούστηκε ή φωνή της Κυράς Πηνελόπης απ' την τραπεζαρία. Εκείνος πέταξε απ' το κεφάλι του το παληοκασκέτο που φορούσε και παρουσιάστηκε. «Θέ μου τι θ' ακούσω πάλι» ψιθύρισε και σκέφθηκε το ποτήρι που είχε σπάσει το πρωί. Και όμως κάτι άλλο έτρεχε.

— Τοιμάσον νάρθεις μαζί μου στο έμπορικό, του είπε με μαλακό ύφος.

Θυμήθηκε τότε πως το μεσημέρι είχε γίνει λόγος για δώρα. Η Διλή την παρακαλούσε να της αγοράσει μια μεγάλη κοῦκλα. Έγινε ακόμα λόγος και για το Ντινο το παιδι της γειτόνισσας. Πρώμμα παράξενο, ή κυρά του, είπε πως το αγαπούσε, γιατί δεν έπαιρνε κακούς βαθμούς σαν το Μίμη. Κι' όταν ή Κοῦλα βγήκε με τα πιάτα, ο κερ-Φώντας είπε στη γυναίκα του να μην ξεχάσει να της πάρει κι' αυτηνης ένα κομμάτι ύφασμα για φόρεμα. Θα είχαν βέβαια κάτι και γι' αυτόν μα δεν πρόφτασε ν' ακούσει. Τι δώρο αποφάσισαν άραγε να του κάνουν ;

Είχε μείνει όρφανός από μικρός και δε γνώρισε τι θα πη δώρο. Έδλεπε τους άλλους μικρούς να πέρνουν κάτι την πρωτοχρονιά, μ' αυτός έμενε με άδειανα τα χέρια. Κανένας δεν τον θυμόταν. Οι σφυρίχτρες, οι σβοῦρες, οι σόλοι, ήταν για τους άλλους. Η κυρά του όμως του μίλησε σήμερα τόσο μαλακά που ήταν σίγουρος πως θαχε το παιγνίδι του. Κάτι θα φέρει και γι' αυτόν, δε γίνεται. Φόρεσε πάλι το παληοκασκέτο του και κατέδηκε μαζί της.

Χαρά θεου, οι βιτρινες των καταστημάτων. Καροτσάκια κομπά, αλογάκια, κοῦκλες βουτυγμένες στο μεταξι, σπιτάκια, στρατώνες.

Μπήκαν στο μεγάλο κατάστημα. Εκεί μέσα υπήρχε χυμένο τόσο πολυ φως που ανάγκασε το Γιώργο να μισοκλείσει τα βλέφαρα όπως μπροστά στον ήλιο. Η Κυρά Πηνελόπη στάθηκε μπροστά στις κοῦκλες και ξεχώρισε μια μεγάλη που εκλεινε τα μάτια. Έπειτα πήρε κάτι μανηλάκια μεταξωτά και ένα κομμάτι πράσινο ύφασμα. Όταν έφτασαν στα παιγνίδια των αγοριών, ή καρδιά του Γιώρ-

γου πήγε να σπάσει. Η κυρά του διαλεξε ένα σιδεροδρόμο με πολλά βάρνια και στρατιώτες «Είνε για τον Πέτρο», σκέφτηκε ο Γιώργος. Έπειτα έπιασε ένα άσπρο άλογο. «Για ποιόν, για ποιόν; μουμοῦριζε ταραγμένος. Μήπως, μήπως;... α, όχι! Δεν είνε δυατο να του πάρει ένα τόσο πλούσιο δώρο. Ένα άσπρο άλογο! Πως έγινε ξαφνικά τόσο καλή; Η κυρά Πηνελόπη, είπε στον υπάλληλο να το βάλει μαζί με τ' άλλα ψώνια. Τα φόρτωσε όλα στο Γιώργο και βγήκαν.

Στο δρόμο ο Γιώργος έσφιγγε σφιχτά τα πακέτα. Η χαρά που φούσκωνε τα στήθη του όλο και μεγάλωνε. Επί τέλους κρατούσε κι' αυτός το δώρο του. Δεν ήταν ψέμμα. Στην άγκαλιά του έσφιγγε το άσπρο άλογο.

Η κυρά του σταμάτησε μπροστά σ' ένα μικρό βιβλιοπωλειό. Ζήτησε ένα γαλλικό βιβλίο που νάχει «ζουγραφίες».

— Για παιδιά, όχι για μεγάλους.

Ο βιβλιοπώλης της έφερε ένα χοντρό βιβλίο με κόκκινο περσι και χρυσά γράμματα.

«Είνε για το Μίμη» μουμοῦρισε ο Γιώργος.

Η Πηνελόπη, το ξεφύλλισε με κάποια αυστηρότητα, σά να καταλάβαινε το περιεχόμενο. Τώκλεισε και ζήτησε ένα άλλο.

— Είνε πολυ βαρὺ για παιδιά.

Ο βιβλιοπώλης της παρουσίασε ένα μικρότερο. Της άρεσε και το πήρε. Πλήρωσε και προχώρησαν. Πόσο άλαφρη ένιωθε τον εαυτό του, ο Γιώργος! Και τι καλή που ήταν σήμερα ή κυρά του! Ήταν τόσο χαρούμενος που τραγουδούσε από μέσα του.

Έφτασαν στο σπίτι. Η Κυρά του πήγε στην τραπεζαρία κι' άρχισε να λύνει τα πακέτα. Έπειτα ξεχώρισε τα παιγνίδια. Χαίδαψε λίγο τη μεγάλη κοῦκλα και χαμογέλασε ευχαριστημένη. Επί τέλους έπιασε στο χέρι το άσπρο άλογο.

— Νά, πήγαινέ το στην κυρά Άγγελική. Είνε, πέστης, ένα μικρό δωρο για το Ντινο της.

Ο Γιώργος, άπλωσε το χέρι μηχανικά και το πήρε. Λίγο έλειψε να του πέσει και να σπάσει. Βγήκε άργά στο διάδρομο. Εκεί, σταμάτησε για να σπρηχτεί στον τοίχο. Τα γόνατά του έλύγιζαν. Ένα σιδερένιο χέρι του έσφιγγε

την καρδιά. Το παιγνίδι που κρατούσε ήταν κρύο, σαν από μάραρο. Τ' αυτιά του βούιζαν σά να βρισκόταν σε λιμάνι κι άκουε τὰ βαλόρια που σφύριζαν. Του ήρθε ζαλάδα... κλονίστηκε... ενώ το σκοτάδι γύρω του όλο και πύκνωνε. Έσφιξε τὰ δόντια να καταπιεί τὰ δάκρυα, μὰ τ' αναφυλλητά του τράνταζαν τὸ κορμί. Καὶ ξέσπασε σὲ κλάμμα...

Καθισμένος στὴ γωνιά του, ὁ Γιώργος μετρᾷ τις βδομάδες που μένουν ὡς τὴν ἡμέρα που θὰ γυρίσουν τὰ παιδιά ἀπ' τὸ σχολεῖο. Πόσα δὲ ἔχει νὰ πει μὲ τὸ Μίμη! Καὶ πρῶτα πόσο σκληρὴ φάνηκε ἡ μητέρα του. Θὰ τοῦ πει πῶς τὸν ἀγαπᾷ σὰν μεγάλο του ἀδερφὸ καὶ πῶς θάφρουγε κουφὰ ἀπ' τὸ σπῆτι τους, ἂν δὲν τὸν περιμένε νὰ γυρίσει.

«Άξαφνα, στὴ διπλανὴ κάμαρα ἀκούει κονθέντες.

— Ὅχι, φωνάζει ἡ κυρὰ του Ὁ Μίμης θὰ γίνει δικηγόρος. Ἐχει κλίση τὸ παιδί.

— Πηνελόπη, δὲν ἔχεις δίκιο ἀπαντᾷ δειλά, ἐκείνος. Γιώμησεν ὁ κόσμος ἀπὸ δαύτους καὶ ἄλλο δὲν κάνουν παρὰ νὰ χάρτουν μυῖγες. Θάταν καλλίτερα νὰ τὸν ἀφήσουμε νὰ τελειώσει τὸ ἐμπορικό. Ἐτσι τοῦλάχιστον θὰ μπορέσει μὰ μέρα ν' ἀναλάβει τὴ δουλειά μου καὶ νὰ μὲ ξεκουράσει.

— Αὐτὸ πού σοῦ λέω ἐγώ. Δὲ θὰ τὸ κάνω μπακάλη τὸ παιδί γιὰ νὰ μὲ ἀναθεματίζει. ἄργότερα. Ὅσο γιὰ τὸν Πέτρο θὰ τὸν σπουδάσουμε ἀρχιτέκτονα.

— Καλὰ, ἂς γυρίσουν πρῶτα μὲ τὸ καλό... καὶ τότε βλέπουμε».

«Ἐνας δικηγόρος» ψιθυρίζει μόνος του ὁ Γιώργος. Θὰ θελήσει ἄραγε; Ἡ θὰ γίνει ὅτι τοῦ πει ὁ πατέρας του; Ποιὸς ξέρει! Μπορεῖ νάχει στὸ νοῦ του καὶ τίποτ' ἄλλο. Κάτι δικό του. Καὶ τότε ἀλλοίμονο του. Ὅχι δὲ θὰ τὸν κάνουν ὅτι τοὺς ἀρέσει. Ὁ Μίμης εἶνε πεισματῆρης».

Ἡ ματιὰ του ξεκουράζεται στὶς σκιὲς που ρίχνουν οἱ καρέκλες, ἡ σκάλα, τὰ σκυφτὰ κάδρα, τὰ κορδόνια. Ξεχνιέται. Οἱ σκιὲς σαλεύουν, ἀπλώνονται, ψηλώνουν. Γίνονται σύννεφα κ' ἔπειτα οὐρανοί. Οἱ οὐρανοὶ ἀνοίγονται κι' ἀπὸ τὸ βάθος προβάλλει τὸ ἄσπρο ἄλογο μ' ἓναν καθαλάρη. Νάνε τὸ ἀρχοντόπουλο τοῦ νησιοῦ του ἢ ὁ Μίμης που ἔρχεται νὰ τὸν γλυτώσει ἀπ' τὰ χέρια τῆς κυρᾶς του;

Γ. ΠΙΕΡΙΑΣ

ΟΓΚΛΑ

Ἐχουμε ὄλοι δυὸ ζωές.

Τὸ σπῆτι μου εἶναι μικρό. Ξυπνῶ καὶ δὲ βρισκῶ κανένα. Οἱ ἄλλοι σὲ κάποια πρόσκλησι θὰ πῆγαν. Δὲν εἶμαι ὅμως ἀπόλυτα μόνος. Πάντα ἄγρυπνα Ἐκεῖνα μ' ἀκολουθοῦν.

Ὅγκλα!

Εἶναι που τελειώνει ἡ μέρα. Ὁ οὐρανὸς φαίνεται ἀνάμεσα ἀπὸ κάποια δαντέλλα τοῦ μπριζ-μπίζ. Κυτιῶ. Στὴν πολιτεία μου, ξέρτε, κάνει κάτι ἔξοχες πορτοκαλιές χρυσοσύννεφες δύσεις που...

Ὅψφ! Αὐτὰ δὲν μὲ λένε πιὰ τίποτα. Τραβῶ τὸν βαρὸ μπερντέ.

Ὅγκλα!

Νὰ! ἀκριβῶς πάνω ἀπὸ τὸν αὐχένα μου, στὴ μέση τοῦ κρανίου κοίτονται δυὸ μεγάλα, μελίχια, ἄγρυπνα μάτια που μὲ κοιτάζουν πάντα. Πάνω τους ἔχουν δυὸ καστανόμαυρα ψιλά, καμπυλωτὰ φρύδια. Μὰ αὐτὰ δὲν ἔχουν καμμιὰ σημασία.

Τὰ αἰσθάνουμαι πῶς κακίωνουν ἐπειδὴ εἶμαι ἄπλυτος ὅπως ξύπνησα. Ντρέπουμε τόσο, που τρέχω στὸ λουτρό. Ἐπειτα ἀρχίζω ἓνα περίπατο σ' ὄλα τὰ δωμάτια. Ἀπὸ τὸ σαλότο στὴν κουζίνα, στὴν τραπεζαρία καὶ πάλι. Σὰς μιλῶ.

Ὅγκλα!

Νὰ! ἀπὸ τὴν ψυχὴ μου ἀνεβαίνει πρὸς τὸ ταβάνι ἓνα ἀναμμένο θυμιάμα. Γεμίζει ὄλο τὸ σπῆτι ἀπὸ αὐτὸ τὸ θυμιάμα πουναι τίποτ' ἄλλο παρὰ ἄσπρος μυρωμένος καπνός. Καὶ τότε συμβαίνουν ὄλα αὐτὰ. Δυὸ φωτογραφίες ἀνθρώπων πεθαμμένων πιὰ, χαμογελοῦν. Γὰ λουλοῦδια φεύγουν ἀπὸ τὶς ἀνθοδόχες καὶ τὶ ἠλίθια! χορεύουν δυὸ δυὸ πάνω στὸ τραπέζι. Κ' οἱ τοῖχοι ἀρχίζουν καὶ παίρνουν ἓναν τρικούθερτο δρόμο γύρω γύρω γύρω.

Πέφτω σὲ μιὰ καρέγλα ἀποκαμωμένος.

Κάθε βράδυ φτάνω ἀργὰ σπῆτι. Μετὰ τὰ μεσάνυχτα... Ἐγὼ κι ἐκεῖνα θέλουμε νὰ μείνουμε μόνοι. Τὸ πολὺ φῶς μὰς φοβίζει. Σβύνω λοιπὸν τὰ ἠλεκτρικὰ κι ἀνάτω

ένα κερί. Κι οί δυο κνττοῦμα τὸ κερί μιά ἔως μιμίσιον ὄρα.
Πόσες φορὲς μὲ μιά κλωτσιὰ σβύνω αὐτὸ τὸ κερί!

.....
"Ὅπως χορεύει ἓνα βράδυ σ' ἓνα κέντρο, μιά μὲ μιά
αἱματιὰ τουαλέττα συνέβηκε κι αὐτό. Ἡ νιάμα μου φο-
ροῦσε κι ἓνα σαρίκι κατακόκκινο. Ἄγγιξε τὸ μάγουλό μου
ὅταν τινάχτηκα! Πάνω σ' ἓνα ἐρημικὸ τραπεζάκι. Σὲ μιά μι-
σοσκοτεινὴ ἄκρη. Ἦταν παρατημένο ἓνα μισοφαγωμένο πα-
γωτό. Σοκολάτα. Πλάι εἶχε ἓνα μεγάλο ποτήρι ἄθικτο νερό.

Πάνω ἀπ' τὸ ποτήρι, σὲ τέσσερα δάχτυλα ὕψος ἦταν
Ἐκεῖνα καταλυπημένα. Στὸ τραπέζι δὲν βρισκetoyn ἀπο-
λύτως κανεῖς.

Τὸν χορὸ δὲν κατώρθωσα νὰ τὸν τελειώσω. Βγήκα
ἔξω, καὶ ντροπή, δάκρυσα. Ἔχει δίκη ο θεῖος. Μὲ ἔβγαλε
enfant gaté.

"Ὅγκλα!

.....
"Ὁ νέος αὐτὸς εἶναι κοντός. Καλὸ παρουσιαστικό. Φα-
νερώνεται σ' ὅλα τὰ σαλόνια. Κανένας δὲν κάνει λόγο γι'
αὐτόν. Μόνο κάποιος τοῦχει χύσει τὰ μάτια. Ἔτσι κάνει
ἐντύπωση. Τὰ μάτια του εἶναι γεμάτα σκοτωμένο αἷμα.
Κι ὅμως πάντα χορεύει.

Τὸν ἄνθρωπο αὐτὸν θὰ τὸν μπατσίσω. Χρειάζεται
τόλμη νάσαι τὰ μάτια σου σὲ τέτοια χάλια καὶ νὰ φλερτέ-
ρεις. Ὅταν συναντώμεθα χαιρετιούμαστε μὲ μιά κλίσι μόνο.
Μούρχειται διάθεσι νὰ φτύσω. Τὰ μάτια του αἱμοσταῖζουν.

.....
"Ἦμουν σ' ἓνα σπίτι. Στέκουμαι κοντὰ σ' ἓνα παρά-
θυρο καὶ μιλοῦ μὲ ἓναν κύριο ἡλικιωμένο. Μπροστά μου
ἔχω ἓνα καθρέφτη. Ἄξαφνα νάτα πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι
μου γελαστὰ κι εὐτυχημένα μοῦ κάνουν σημεῖο νὰ στρέψω
δεξιά. Καὶ στρέφω.

Ἀπὸ τὸ ἀνοιγμα τῆς πόρτας βλέπω τὸν ἄνθρωπο μὲ
τὰ χυμένα μάτια. Καὶ μπροστά στὰ ματωμένα ἐκεῖνα
μάτια, πανεύτυχα γελοῦν αὐτὰ ποῦ μὲ ἀκολουθοῦν.

Δὲν θυμάμαι ἔπειτα τίποτα. Μόνο πὼς τὰ μεσάνυχτα
ἦμουν κοντὰ στὴν πόρτα τοῦ δωματίου μου. Κρατοῦσα μὲ
τὰ δόντια μου τὸ ἓνα τῆς φύλλο ποῦ τὸ δάγκανα. Τὰ δόντια
μου εἶχαν μπεῖ τὰ μισὰ σχεδὸν μέσα στὸ ξύλο καὶ δάγκω-
ναν, δάγκωναν.

"Ὅγκλα!

.....
Τὸ σπίτι μου εἶναι μικρό. Εἶμαι μόνος. Οἱ ἄλλοι
κάπου θὰ πῆγαν. Ντύνομαι καὶ βγαίνο.

Πάλι δὲν κατάβρεξαν. Κάτω ἀπ' τὴ γέφυρα. Κι ὅπως
περνᾶ κάποιος αὐτοκίνητο μὲ γεμίζει ἓνα σωρὸ χῶμα. Κι
ἄξαφνα κάποια φωνὴ μοῦ ψιθυρίζει μελιχρία πίσω μου.

"Ὅγκλα!

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΚΑΛΒΟΚΟΡΕΣΗΣ

"ΣΚΟΡΠΙΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ"

ΜΟΥΣΑ

Σκόρπια λουλούδια ἐδῶ κι ἐκεῖ γλωμί, ξεφυλλισμένα
καὶ μέσα σ' ὅλα ὑψώνεσαι, ἀγνή Παρθένα ἐσύ,
κι ἀπλώνεις τὰ χεράκια σου σὰν κοῖνα ὄνειραμένα,
ὦ Μούσα! καὶ ραντίζεις μου βάλσαμο στὴν ψυχὴ.

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟ ΗΣΟΥΝ

Τριαντάφυλλο ἦσουν μιά χαρά! κι ὅλο εὐωδιὲς σκορποῦσες
καὶ σὰν μαγνήτης μ' ἔσυρες κάποια βραδυὰ κοντὰ,
Σὰν ἀπλωσα ὅμως. Ἄχ! πονῶ. Ἐσὺ χαμογελοῦσες.
Σὰν ἀπλωσα νὰ κόψω σὲ μ' ἀγκύλωσες βαθεῖα.

ΚΙ ΑΡΧΙΣΑ

Κι' ἄρχισα ἓνα λυπητερὸ νὰ σιγολέω τραγοῦδι,
— ρέπεια, συντριμματα θολὰ κάποιας ζωῆς παιηᾶς,
ἄπλερο ἀκόμη τῶν Μουσῶν κι' ἐγὼ ξεπεταροῦδι,
μὰ δ' ἄδουθος μοῦ τῶσθεσε τῆς πολιτείας μὲ μιᾶς.

ΠΑΛΗΑ

Σ' απόμερο και σκοτεινό καρτέρι
σκοπὸς μὲ τὸ ντουφέκι κρεμαστά,
ἄθελα ἢ φαντασία σου σὲ μέρη
γνωστὰ κι' ἀγαπητὰ μακρὰ πετᾶ.

Καὶ ξάφνου βλέπεις τὸ γέρο πατέρα
σὲ κάποια κλίνη νὰ βαρνομαχᾶ,
σὲ μιὰν ὄραϊά φεγγόλουστην ἔσπερα
κάποια ὄμορφη σκυφτὴ νὰ περπατᾶ.

Νά, ἐκεῖ σὲ μιὰ γωνιά ἢ φτωχὴ μητέρα
κάποιο στὰ χέρια γράμμα σου κρατᾶ
καὶ κλαίει καὶ τὸ διαβάζει τὸ φιλᾶ,
καὶ κλαίει σὲ καρτερώντας κάθε μέρα.

Κι ἔτσι ἕνα στεναγμὸ τὰ σωθικά σου
ἀφίνουν στὸν ἀγέρα ἀργά,
κάτι σὰ νὰ σπιδάζει τὴν καρδιά σου,
μὲ πόθο ἀπαλογέρονες στὰ παλιὰ.

Π. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

“ΑΠΟ ΤΙΣ ΝΥΧΤΕΣ ΤΟΥ ΧΑΜΟΥ” ΤΟΥ ΣΟΜΟΣΤΟΥ

ΕΤΣΙ ΛΕΕΙ ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

PASTORALE

Μιὰ κοπέλλα μιὰ φορὰ
—μὴν τὸ πάρεις γιὰ ἀλήθεια
εἶν' ἀπὸ τὰ παραμύθια—
μέσ' ἀπ' τὰ γλυκά της χεῖλη
ποῦμοιαζαν κλειστὸ λουλούδι
τραγουδοῦσ' ἕνα τραγούδι
ποὺ τὸ λέγαν «Ἀμαρίλλι».

Κι ὁ βοσκὸς ἀπ' ἀντικρὸν
—Ξακλουθᾶ τὸ παραμύθι—
ἔγυρε κι ἀποκοιμήθη
στὸν ἀγρὸ τοῦ τραγουδιοῦ,
καὶ ἔξουσ' αὐγὴ καὶ βράδυ
μὲς σὲ τραγουδένιο χᾶδι
καὶ σὲ κοιμηθιὸ παιδιοῦ.

Ὅμως ὁ καταρροιαχὸς
συνεπῆρε ἕνα βράδυ
μέσα στὸ πυκνὸ σκοτάδι
χᾶδια, ὄνειρα, φιλιὰ,
καὶ μὲ κολασμένον χεῖλη
ἄρπαξε τὸ Ἀμαρίλλι
σὰν σὲ χάρου ἀγκυλιά.

— ∴ Τί ἀπέγιν' ὁ Βοσκός ∴ ∴
— Ἐζῆσε καὶ λησμονήθη.
Ἔτσι λέει τὸ παραμύθι.

25-1-26 SANT'ELMO NAPOLI

N. ΓΡΙΜΑΛΔΗΣ

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΦΟΥΣ

Κάθε άνθρωπος που γράφει έχει ύφος; Νομίζω, ναι. Έπίσης νομίζω λανθασμένο εκείνο που λένουν πολλοί, ότι ό τάδε στερείται ύφους. Τό πιό σωστό θά ήταν νά λέμε ότι, τό ύφος του τάδε είνε κακό, πλαδαρό, άντιπαθητικό.

Τό ύφος κατá βάθος δέν μπορεί νά είνε άλλο παρά ένα χαρακτηριστικό, τό πιό χαρακτηριστικό, καθρέφτισμα τής ιδιοσυγκρασίας μας πάνω στό ύλικό μιάς γλώσσας. Έπομένως, ή έκφραση δέν μπορεί νά είνε άνεξάρτητη από τό σύνολο τών ιδιοτήτων μας, που καλούμε χαρακτήρα, άρα ό καθένας μας έχει τό ύφος του, άφού, λέγοντας ύφος, έννοούμε τή βαθύτερη μορφή του χαρακτήρα μας. Βέβαια θά εξαιρεθούν όσοι, έκφραζόμενοι, μιμούνται φανερά τό ύφος ενός ή πολλών άλλων. Αυτοί δέν έχουν ύφος, γιατί, άπλουστάτα, δέν έχουν προσωπικότητα ή δέν τήν έχουν άκόμη μορφώσει. Δέν θά εξαιρεθούν όμως όσοι κατωρθώνουν νά δημιουργήσουν ένα ιδιαίτερο χαρακτήρα έκφρασης συνδυάζοντας χαρακτηριστικά άλλων.

Τό ύφος τέλος είνε κάτι άνάλογο μ' αυτό που όνομάζουμε «γραφικό χαρακτήρα». Τήν έννοιά του μάς τή δίνει όλοκάθαρα ή διαφορά που υπάρχει μεταξύ δύο ή περισσότερων γραφικών χαρακτήρων δύο ή περισσότερων άνθρώπων. Κάθε άνθρωπος έχει τόν άτομικό γραφικό χαρακτήρα του. Άλλος καλλιγράφει, άλλος κατογράφει, άλλου τά γράμματα είνε γεμάτα προσποίηση, άλλοι προτιμούν τίς πλάγιες γραμμές, κι άλλων οι γραμμές κουλουριάζονται φιλιόεσσα σά νά χαδεύουν τόν ίδιο τόν έαυτό τους.

Όλοι μας όμως άνεξαιρέτως, κρατώντας τήν πέννα, έχουμε τή σειθερή προτίμηση κίτριων ιδιαίτερων ίχνος γραφικών γραμμών. Αυτή άκριβώς ή προτίμηση ύπάσχει, άφηρημένα βέβαια, καί μέσα στην έκφραση του λόγου. Άρα τε αυτό που όνομάζουμε λογοτεχνική έκφραση δέν είνε τίποτ' άλλο πια μιά συνέχεια από είδωλα τής θέλησής μας άκτυπωμένα πάνω στον άναρχο θησαυρό τών λέξεων.

Τ. ΜΑΛΑΝΟΣ

ΟΤΑΝ ΟΙ ΨΥΧΕΣ ΑΝΕΒΑΙΝΟΥΝ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΠΕΤΡΟΣ ΚΑΜΠΙΑΝΗΣ (μεγαλοκτηματίας)

ΠΟΛΕΤΤΑ (κόρη του)

ΤΕΛΗΣ

Ο γέρο ΒΑΣΟΣ

ΚΩΣΤΑΣ

Στό έσωτερικό τής Αιγύπτου. Ένα μεγάλο κίόσκι κοντά στό Νείλο. Ό μεγάλος ποταμός φαίνεται σέ μικρή απόστασι. Προς τά άριστερά φαίνονται οι άχανείς βαμβάκοφυτείες. Δεξιά στό βάθος ένα δασήλιο από φοινικές. Είναι άπόγευμα.

Στό κίόσκι λίγες καλαμένιες πολυθρόνες καί άλλα καλαμένα έπιπλα, γάστρες κτλ.

ΣΚΗΝΗ 1η

ΤΕΛΗΣ (στη γωνιά άριστερά γράφει).

ΠΟΛΕΤΤΑ. (μπαίνει σιγά σιγά, στίς μίτες τών ποδών, πηγαίνει προς τόν Τέλη καί του σκεπάζει τά μάτια με τά χέρια τής).

ΤΕΛΗΣ (προσπετώντας νάπαλαχθή). Ποιός είναι;

ΠΟΛΕΤΤΑ (διαβάσει γρήγορα στά χειρόγραφα του καί προπλαθεί ν' αλλάξει τήν φυσική τής φωνή). Είμαι εγώ...

ΤΕΛΗΣ Έσύ; Άσε με νά δω.

ΠΟΛΕΤΤΑ (διαβάζοντας στό χειρόγραφο). Είμαι... είμαι... Ό Κατάχρυσος Βασιληάς.

ΤΕΛΗΣ (Έλευθερώνει τά μάτια του καί τίς αιχμαλωτίζει τό χέρι). Ά! Πολέττα, Πολέττα. Σ' ταλήθεια κανείς άλλος ά τό σένα δέν μπορεί νάτανε.

ΠΟΛΕΤΤΑ (γελά). Νάτανε ποιός; Ό Κατάχρυσος Βασιληάς;

ΤΕΛΗΣ Όχι. Αυτός που μου σκέπασε τά μάτια.

ΠΟΛΕΤΤΑ (γελᾷ δυνατά). Μὰ κι' ὁ Κατάχρυσος Βασιληᾶς σκεπάζει τὰ μάτια.

ΤΕΛΗΣ Σκεπάζει τὰ μάτια;

ΠΟΛΕΤΤΑ Ὦ, βέβαια λοιπόν. Μὲ τὸ χροσάφι.

ΤΕΛΗΣ Πολέττα. Εἶσαι ἓνα χαριτωμένο μικρὸ τέρας. Πῶς μπόρεσες καὶ διάβασες αὐτὰ πού γράφω;

ΠΟΛΕΤΤΑ Μὴ θυμώνεις. Μοῦ εἶναι πολὺ εὐχάριστο ὅταν ἔρχομαι ἀπὸ μακρὰ νὰ σὲ βλέπω σκυμμένο σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν γωνιά, μὲ τὸ χαρτί στὸ χέρι πού θά πάρει τὶς σκέψεις σου. Μὰ νὰ σήμερα ἓνα περίεργο: «Ὁ Κατάχρυσος Βασιληᾶς». Αὐτὸ μόνο πρόλαβα νὰ δῶ, γιατί τῶχεις γραμμένο μὲ μεγάλα χονδρὰ γράμματα. Θά μοῦ δώσεις νὰ διαβάσω δὲν εἶναι; Ἔλα γιὰ νὰ δῶ. (ζητᾷ νὰ τοῦ τὸ πάρει).

ΤΕΛΗΣ (κρύβει τὰ χειρόγραφο). Ὦ. Ὁχι. Δὲν θά μοῦ τὸ πάρεις. Τίποτε δὲν εἶναι. Νά, μόνος μου ἐδῶ σ' αὐτὴ τὴ γωνιά ἔγραφα ἓνα παραμῦθι... Μ' εἶχε πιάσει τὸ κεφάλι μου. Πονοῦσα πολὺ. Ἦταν ὁ μόνος τρόπος νὰ περάσει... (ἔξαφνα τὴ βλέπει στὰ μάτια). Λοιπὸν Πολέττα πού ἦσοινα ἐσύ;

ΠΟΛΕΤΤΑ Πάλι ὁ πόνος αὐτὸς στὸ κεφάλι; Μοῦ μίλησες κι ἄλλοτε γι' αὐτό.

ΤΕΛΗΣ Ναί, καὶ δὲν ξέρω πού θά καταλήξει.

ΠΟΛΕΤΤΑ Μὰ αὐτὸ εἶναι ἀφύσικο στὴν ἡλικία σου. Πρέπει ἐξάπαντος νὰ ξέρεις τὴν αἰτία. Εἶναι φρικτὸ νάναί μονάχος του κανεῖς ὁ καταστροφεὺς τοῦ ἑαυτοῦ του.

ΤΕΛΗΣ (πού ἐνῶ μιλά ἡ Πολέττα φαίνεται βυθισμένος σὲ ὄνειρο). Μὴ σταματᾷς Πολέττα. Ἐξακολούθα τὴν ὀμιλία σου.

ΠΟΛΕΤΤΑ Ἴσως ἐπειδὴ ἀπομακρύνθηκες ἀπ' τὶς ἀσχολίες πού ἀγαποῦσες. Ἀρχισες μιὰ ζωὴ ἀσυνήθιστη...

ΤΕΛΗΣ Οἱ ἀσχολίες μου ἐδῶ στὴν Αἴγυπτο εἶναι γραφτὸ νὰ πεθάνουν. Κάθε τι ζωντανὸ πεθαίνει σ' αὐτὸν τὸ πεθαμένο ὄριζοντα. Παντοῦ πλατειᾶς φυτεῖες ἀπὸ βαμβάκι ἢ ἀραποσιτία. Νὰ ὄλες οἱ καλλονές τοῦ τόπου πού ζοῦμε. Ἐκεῖ κάτω στὴν πόλι οἱ ἄνθρωποι τῆς Μπούρας καὶ τῶν Γραφείων. Καὶ στὸν δρόμο περπατοῦνε ἄνθρωποι γοητευμένοι ἀπ' τὴν ἰδέα τοῦ Ἀληθινοῦ Σκοποῦ καὶ πού οἱ κακόμοιροι σιγὰ σιγὰ σβύθουν. Ἀλλ' ἄς τ' ἀφίσωμ' αὐτά. Πού ἦσουν τώρα Πολέττα.

ΠΟΛΕΤΤΑ Ἰππασία.

ΤΕΛΗΣ Μὰ δὲν σὲ εἶδα πουθενά. Πρὸς τὰ πού πήγες;

ΠΟΛΕΤΤΑ Πῆρα τὸ ἄλογο μου. Τὸ καῦμένο τὸ ζῶο μὲ κούρασε πολὺ. Ὅταν ἀπομακρύνθηκα ἀπ' τὸ κτήμα κι ἔστρωσα στὸ δρόμο τοῦ ποταμοῦ, θεέ μου, ἔβαλε ἓνα τρεχιο, ἓνα τρομερὸ τρεχιο πού... ἀπορῶ κι ἐγὼ πὼς σῶθηκα.

ΤΕΛΗΣ (γλυκά). Τὴν καῦμένη τὴν καλή μου τὴν Πολέττα.

ΠΟΛΕΤΤΑ Ἔτρεχε σὰν ἀφηνιασμένο δίπλα στὴ μεγάλη φυτεία. Θυμᾶμαι. Τὶ ἕλιγγος ἦταν ἐκεῖνος!

ΤΕΛΗΣ (γλυκά). Ὦ, Πολέττα. Πρόσεξε λοιπόν. Δὲν ὀφειλεῖ νὰ πέφτεις ἐτσι στοὺς κινδύνους. (Ἐξαφνα μὲ θυμό). Πολέττα. Γιατί θές νὰ μὲ γελάσεις; Τὸ ἄλογό σου εἶναι κουτσό.

ΠΟΛΕΤΤΑ Κουτσό;

ΤΕΛΗΣ Ναί. Εἶναι ἓνα ἀσθενικό, ἰσχνὸ ἄλογο. Δὲν ἔχει δύναμι νὰ περπατήσει.

ΠΟΛΕΤΤΑ (ταραγμένη). Λές ψέμματα. Δὲν θά μ' εἶδες ποτὲ νὰ τρέχω μὲ τ' ἄλογο.

ΤΕΛΗΣ Πάντα σὲ βλέπω. Στὴν ἀρχὴ τρέχεις ἐτσι μὲ λίγο θάρρος. Βλέποντάς σε κανεῖς νομίζει πὼς φεύγεις μὲ καλπασμό. Μὰ ἔπειτα κουράζεσαι, κουράζεσαι, κι ἀρχίζει ἐκεῖνο τὸ φρικτό, τὸ ἔλεινὸ κούτσεμα τοῦ ἀλόγου... (Τὸν πιάνει νευρικό γέλιο). Χαχαχά. Δὲν ἔχει δύναμι νὰ τρέξει πιά... (μὲ φρίκη). Ὦ τότε μοῦ κάνει κακό. Δὲν μπορῶ νὰ σὲ βλέπω.

ΠΟΛΕΤΤΑ Μὰ τί λές;

ΤΕΛΗΣ (σταθερά). Ὁ καλπασμὸς εἶχε πιά τελειώσει. Δὲν μπόρεσες νὰ τὸν κρατήσεις οὔτε ἓνα λεπτό.

ΠΟΛΕΤΤΑ (Κάθεται μακρὰ ἀπέναντί του στὴν εἴσοδο τοῦ χιουσκιοῦ σὰν νὰ εἶναι ἔτοιμη νὰ φύγει). Τὶ θέλεις λοιπὸν νὰ κάνω ὅταν κουραστώ;

ΤΕΛΗΣ Ναί, ναί. Γιατὸ ἀκριβῶς λέω. Κουράζεσαι μέσα στὸ πρῶτο λεπτό πού θάρχισεις νὰ τρέχεις (σηκῶνεται καὶ πηγαίνει στὴν εἴσοδο τοῦ χιουσκιοῦ). Πολέττα. Νά. Κύτταξε ὄλες αὐτὲς τὲς ἐκτάσεις. Τὸ σπίτι φαίνεται ἐκεῖ μακρὰ σὰν καλυβίτσα. Ἔπειτα ἡ μηχανὴ τοῦ ποτισμάτος. Μόλις φαίνεται ἐκεῖ στὸ βάθος. Σὲ βλέπω λοιπὸν νὰ κάμπεις ἀπ' ἐκεῖ γρήγορα μὲ τὸ ἄλογο σου, νὰ τρέχεις μὲ ὀρμὴ πρὸς τὸ δρόμο τῆς μηχανῆς. Ἐλεύθερη! Ἐλεύθερη! Ναί ἀλήθεια τότε μονάχα εἶναι ὁ ἀληθινὸς καλπασμὸς. Μὰ ἔπειτα;

ΠΟΛΕΤΤΑ Δέν μπορῶ νά καταλάβω τί θέλουν νά πούν αὐτά.

ΤΕΛΗΣ Ἔπειτα. (δείχνει μακρὰ πρὸς τὰριστερά). Νά. Κύτταξε ἐκεῖ Πολέττα.

ΠΟΛΕΤΤΑ Ποῦ μοῦ δείχνεις;

ΤΕΛΗΣ Νά ἐκεῖ λοιπόν;

ΠΟΛΕΤΤΑ Τὴν μεγάλη φυτεία;

ΤΕΛΗΣ Ὁ. Ναί. Τὴν μεγάλη φυτεία! Τὴν μεγάλη βαμ-
βακοφυτεία!

ΠΟΛΕΤΤΑ Ἔ, Καλά. Ἐκεῖ σταματῶ... Μ' ἐνδιαφέρει
τέλος πάντων ἡ περιουσία τοῦ πατέρα μου.

ΤΕΛΗΣ (μὲ ταραχὴ ποῦ θέλει νά κρύψει). Καὶ θὰ πα-
ρατηρεῖς βέβαια τὴν ἀνάπτυξη τοῦ φυτοῦ. Τὸ ἀνοίγμα τῶν
καρδιῶν. Τὴ ζημία ποῦ ἔφερε ἴσως τὸ σκουλήκι... ἔ;...
δὲν εἶναι;

ΠΟΛΕΤΤΑ (ἔτοιμη νά φύγει). Πάντα ὁ ἴδιος. Δὲν μπο-
ρεῖ νά κάνει κανεὶς μιὰ στιγμή μαζύ σου...

ΤΕΛΗΣ Σκέπτεσαι λοιπὸν νά περάσεις ἔτσι ὅλη σου τὴ
ζωή, μὲ τὸ νά ἐνδιαφέρεσαι τόσο γιὰ τὶς ὑποθέσεις; Τὸ
ἐμπόριο, τὰ συνάγματα τοῦ βαμβακιοῦ, τὰ φορτώματα, τὰ
ποτίσματα, ὅλα αὐτὰ ποῦ παρακολουθεῖς τόσο κοντά, αὐτὰ
θὰ μείνουν λοιπὸν γιὰ πάντα ἡ ζωὴ σου;

ΠΟΛΕΤΤΑ (πὲ πείσμα). Ναί. Ὅλα αὐτὰ θὰ μ' ἐνδιαφέ-
ρουν, ἐν ὅσῳ μάλιστα βλέπω πὼς εὐχαριστῶ τὸν πατέρα
μου.

ΤΕΛΗΣ Μὰ μοῦ φαίνεται πὼς συμβαίνει ὅπως διόλου
τὸ ἐναντίο. Ἔπειτα ὁ κ. Καμπάνης ἔχει τόσους καὶ τό-
σους στὴν ὑπηρεσία τῶν κτημάτων του.

ΠΟΛΕΤΤΑ Ἡ δουλειὰ ἐδῶ δὲν μπορεῖ νά βασιθεῖ σὲ
ἀνθρώπους ποῦ τυπικὰ μόνο ἐνδιαφέρονται. Εἶναι μερικὰ
πράγματα ποῦ συμβαίνουν ἔτσι ἀποόσιτα. Ἡ ἐργασία
πολλὲς φορές μένει παραμελημένη. Ὅλ' αὐτὰ ἔχουν ἀνάγκη
γιὰ τὸ κάποια ἄλλη ἐπίβλεψη...

ΤΕΛΗΣ Μὰ ὄχι. Καὶ κάτω στὴν πόλη ὅταν εἶσαι, μένει
πάντα τὸ ἴδιο τὸ ἐνδιαφέρον σου γι' αὐτὰ τὰ πράγματα.
Σὲ ἀπασχολεῖ τόσο ἡ κίνηση τοῦ χρηματιστηρίου, οἱ τιμὲς
τοῦ ἐμπορεύματος, οἱ ἀποστολὲς στὸ ἐξωτερικό...

ΠΟΛΕΤΤΑ (σὲ λίγο ὕστερα ἀπὸ μικρὴ σκέψη). Κι ὅμως
γιὰ θυμήσου τί μούπες πρὶν ἀπὸ λίγο. Στους δρόμους

περπατοῦν ἄνθρωποι γοητευμένοι ἀπ' τὴν ἰδέα τοῦ Ἄλη-
θινοῦ Σκοποῦ καὶ ποῦ σιγὰ σιγὰ σβύνουν».

ΤΕΛΗΣ (μὲ θυμὸ). Τί λὲς Πολέττα;

ΠΟΛΕΤΤΑ (μὲ κακία). Ναί. Ναί. Εἶμαι βεβαία πὼς κι
ἐσὺ εἶχες αὐτὴ τὴ μανία. Νά περπατᾷς μὲ ψηλὰ τὸ κεφάλι
ἀνάμεσα ἀπ' τοὺς ἀμέτρητους διαβάτες, χωρὶς κἄν νά
γυρνᾷς νά τοὺς δεῖς, ὅταν αὐτοὶ θὰ λὲν μεταξὺ τους. «Νάτον.
Ὁ ὑπέροχος! Ὁ ὑπέροχος!»

ΤΕΛΗΣ (βλέποντάς τὴν νά φεύγει). Πολέττα. Στάσου.
Περίμενε νά σοῦ πῶ.

ΠΟΛΕΤΤΑ (στὸ κατώφλι τοῦ κιοσκιοῦ). Ὁ ὄχι. «Ἐπέ-
ροχε» γόη!! Πηγαίνω νά δῶ τὸ σύναγμα. Au revoir καὶ
πρόσθετε μὴν ἔρτε πάλι ἐκεῖνος ὁ πόνος.

(Ἡ Πολέττα φεύγει. Ὁ Τέλης στέκεται γιὰ λίγο ἐκεῖ
κι ἔπειτα ἐπιστρέφει στὴ θέσι του. Σὲ λίγο μπαίνει ὁ
γέρο Βάσος, ἄνθρωπος πολὺ προχωρημένης ἡλικίας).

ΣΚΗΝΗ 2η

ΓΕΡΟ ΒΑΣΟΣ (στέκεται γιὰ μιὰ στιγμή βλέποντάς τον).
Τί πάθατε πάλι σεῖς οἱ δύο;

ΤΕΛΗΣ Ἀπολύτως τίποτε.

ΒΑΣΟΣ Πῶς; Τώρα μόλις βρῆκα ἐδῶ ἔξω τὴν Πολέ-
ττα. Ἀπ' τὸ ὄφος της δὲν εἶνε δύσκολο νά καταλάβει κανεὶς
τί συνέβη...

ΤΕΛΗΣ Τί συνέβη λοιπόν;..

ΒΑΣΟΣ (κάθεται κοντά του). Καταλαβαίνω. Θὰ τίς μί-
λησες πάλι γιὰ τὶς ἀσχολίες της ἐδῶ.

ΤΕΛΗΣ Ναί. αὐτὸ ἀκριβῶς.

ΒΑΣΟΣ Καλά. Μὰ δὲν καταλαβαίνεις λοιπὸν πὼς ἡ
κόρη ἐνὸς κτηματίου ὅταν βρῖσκεται μάλιστα στὰ κτήματά
της, δὲν ἔχει τίποτε ἄλλο νά κάνει παρά...

ΤΕΛΗΣ (τὸν διακόπτει). Δὲν εἶναι σκέψη αὐτὴ ποῦ κά-
νετε κύρ Βάσο. Ἐνα κορίτσι δὲν πρέπει ποτὲ νά ἔχει ἓνα
τέτοιο πρακτικὸ μυαλό. Δὲν ἔρω ποῦ μπορεῖ νά φέρει
μιὰ τέτοια πρακτικότης ὅταν βρεθεῖ σὲ μιὰ γυναῖκα.

ΒΑΣΟΣ Καλά. Μὰ δὲν ἀρκεῖ αὐτὸ παιδί μου.

ΤΕΛΗΣ Ἀρκεῖ ἢ δὲν ἀρκεῖ δὲν ἐξετάζω. Ἡ κόρη τοῦ
Πέτρου Καμπάνη ἔχει ὅλες τὶς εὐκολίες. Μπορεῖ πολὺ

καλά νά μεριμνήσει για τόν ἑαυτό της, νά τόν πλάσει, νά τόν μορφώσει, νά τόν ἀνυψώσει σ' ὅποια κορυφή ἔχει ὀνειρευτεῖ. Τίποτε δέν μπορεῖ νά τῆς ἐμποδίσει τὰ καθήκοντα πρὸς τόν ἑαυτό της.

ΒΑΣΟΣ Μὰ δέν ἀρκεῖ αὐτὸ παιδί μου.

ΤΕΛΗΣ Μὰ ἐπὶ τέλους τί θέτε νά πῆτε κύρ Βάσο;

ΒΑΣΟΣ Για σένα τὰ λέω παιδί μου. Ἔχεις δίκιο σ' ὅλα αὐτὰ πού λές. Μὰ ἡ Ἀλήθεια μόνη δέν μπορεῖ νά ἐπιβληθεῖ. Ἐκατοντάδες ἱεραπόστολοι γυρίζουν στή γῆ. Μὰ ἐλάχιστοι μόνο κατορθώνουν νά κινήσουν τὴν προσοχὴ τοῦ κόσμου.

ΤΕΛΗΣ Λοιπὸν;

ΒΑΣΟΣ Νά. Θέλω νά σοῦ πῶ αὐτό: Δέν ἦρτε κανεὶς κοντά σου νά νοιώσει ποτὲ τὴν ἄνεση.

ΤΕΛΗΣ Ὁ, κύρ Βάσο. Μοῦ ἐξηγᾶτε λοιπὸν τὸ παλιὸ παραμῦθι τοῦ ἔρωτα;

ΒΑΣΟΣ Μιλᾶς σὰν τραχὺς κι ἀδέξιος. Νοιώσε λοιπὸν πόσο στοιχίζουν δυὸ μόνο παλμοὶ χαρᾶς! Γίνεσαι ὁ μεγαλύτερος εὐεργέτης ἂν τοὺς χαρίσεις σ' ἓναν ἄνθρωπο.

ΤΕΛΗΣ Κάθε ἄνθρωπος μόνος του δημιουργεῖ τὴν εὐτυχία του. Ἄν δέν τὸ κατορθώνει μόνος του νά ζεῖ, νομίζοντας πὼς οἱ στεγνὲς ἀσχολίες του εἶναι μιὰ εὐτυχία, τότε, νάί, ἓνας ἄλλος μπορεῖ νά τοῦ δείξει ἓναν ἀληθινότερο δρόμο, μὰ ὄχι ὅμως νά τοῦ ἐμφυσιῇ τὴν χαρὰ. Αὐτὸ πού λέτε εἶν' ἀδύνατο.

ΒΑΣΟΣ Ἡ τέχνη μέσα σ' ὅλες τὲς τέχνες, ἡ χάρι μέσα σ' ὅλες τὲς χάρες, παιδί μου, αὐτὴ εἶναι: Νά χαράξεις τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλια πού δέν γελοῦνε, νά ἀνάψεις μιὰ γλυκειὰ φλογουλά ἐκεῖ πού κατάφυγρη κυλᾶ ἡ ζωή... Στους ἄλλους ἀνθρώπους ἀνήκει ἡ καρδιά μας κι ὄχι σὲ μᾶς.

(Ὁ Πέτρος Καμπάνης, μπαίνει ἔξαφνα ἐρχόμενος ἀπ' τὰ ἀριστερά).

ΣΚΗΝΗ 3η

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Καλησπέρα σας. Μήπως πέρασε ἀπὸ δῶ ἡ Πολέττα;

ΤΕΛΗΣ Πρὸ μισῆς ὥρας ἦταν ἐδῶ κ. Καμπάνη. Ἐφυγε νομίζω γιὰ νά δεῖ τὸ σύναγμα ἐκεῖ κάτω.

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Τὸ σύναγμα. Καλά, καὶ δέν σᾶς εἶπε ἂν θὰ ἐπιστρέψει ἐδῶ ἢ θὰ πάει ἔπειτα πίσω στὸ σπίτι;

ΤΕΛΗΣ Ὅχι.

ΚΑΜΠΑΝΗΣ (μὲ χαμηλὴ φωνή, πλησιάζοντάς τον). Δέν μπορεῖς λοιπὸν νά τὴν ἐμποδίσεις;

ΤΕΛΗΣ Νά τὴν ἐμποδίσω; Σὲ τί;

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Ἄπ' τὸ νά πάει στὸ σύναγμα. Ἡ Πολέττα δέν ἔπρεπε νάναί τώρα ἐκεῖ, πάνω ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὰ φελλάχικα κεφάλια παρακολουθώντας κάτι τι βουβό, τιποτένιο...

ΤΕΛΗΣ Κι ὅμως θὰ ἐξακολουθήσει ἔτσι ἀφοῦ, καθὼς μοῦ εἶπε, ὅλα αὐτὰ εὐχαριστοῦν τὸν πατέρα της...

(Προχωροῦν καὶ οἱ δύο πρὸς τὴν πόρτα παρατηρώντας μακρὰ πρὸς τὸ μέρος τῆς φυτείας).

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Μὰ ἐκεῖ δέν διακρίνω κανένα.

ΤΕΛΗΣ Κι ἐγώ. Εἶναι ἐξημίση πιὰ. Ἡ δουλειὰ ἴσως τέλειωσε.

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Μὰ ἡ Πολέττα;

ΤΕΛΗΣ Ἡ Πολέττα ὅπου νάναί ἔρχεται. (διακρίνει καλλίτερα). Ἄ. Νά τὴν.

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Νάί. Αὐτὴ εἶναι. Ἐπὶ τέλους ἔρχεται. (στρέφεται πρὸς τὸ Τέλη). Λοιπὸν ἔτσι σοῦπε; Ὅτι ὅλ' αὐτὰ εὐχαριστοῦν τὸν πατέρα της;

ΤΕΛΗΣ Ἄν θέλετε θὰ μᾶς τὸ βεβαιώσει καὶ ἡ ἴδια.

(Σὲ λίγο ἡ Πολέττα μπαίνει στὸ κιόσκι. Ὁ γέρο Βάσος τραβιέται στὸ βάθος καὶ κάθεται ἀμέριμνα σὲ μιὰ πλατεῖα πολυθρόνα).

ΣΚΗΝΗ 4η

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Πού ἦσουνα λοιπὸν Πολέττα;

ΠΟΛΕΤΤΑ Δέν μπορῶ νά καταλαβῶ τί συμβαίνει μπαμπά. Ἐκεῖ κάτω δέν ἦταν κανεὶς.

ΚΑΜΠΑΝΗΣ (ἐκπληκτος). Κανεὶς;

ΠΟΛΕΤΤΑ Νάί, κανεὶς. Κι ὅμως σήμερα εἶχε ὀρισθεῖ τὸ πρῶτο σύναγμα.

(Κάθονται κι οἱ τρεῖς ὁ ἓνας κοντὰ στὸν ἄλλον.

ΚΑΜΠΑΝΗΣ (ψύχραιμα) Καλά. Μιὰ μέρα μπρός, μιὰ μέρα πίσω δέν εἶναι καὶ μεγάλη διαφορά.

ΠΟΛΕΤΤΑ Εἶναι ὅμως μιὰ ἀπέιθεια.

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Απειθεία; ὦ. Ἄς τὰφίσουμε τὰ πράγματα ὅπως ἔρχονται χωρίς νὰ τὰ χαρακτηρίζουμε. Πολλὲς φορές ἡ παρακοὴ φέρνει καλὸ ἀποτέλεσμα.

ΠΟΛΕΤΤΑ (χαμογελώντας) Ἄστειο αὐτό. Συστήνετε δηλαδὴ τὴν ἀναρχία;

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Ὅχι, συστήνω τὴν Ἐλευθερία. Μιὰ ἐλευθερία καλὴ καὶ νόμιμη.

ΠΟΛΕΤΤΑ Πρῶτη φορά σὰς ἀκούω νὰ μιλάτε ἔτσι.

ΚΑΜΠΑΝΗΣ (ἔξακολουθεῖ) Εἶναι ἀλήθεια αὐτό: Ὅποιος στερεῖ τὴν φυσικὴ ἐλευθερία τῶν ἄλλων, χάνει τὴν δική του (Ὁ Κώστας, διευθυντὴς τῶν κτημάτων, φαίνεται ἀπὸ μακρὸν νὰ ἔρχεται βιαστικός).

ΠΟΛΕΤΤΑ Πατέρα. Κύνταξε, ὁ Κώστας. Ἐρχεται τόσο βιαστικός κι' ἀνήσυχος. Τί νάναι;

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Κάτι θάχει νὰ μοῦ πῆ. Ἔτσι εἶναι αὐτός. Χμ. Τρέχει γρήγορα πάντα γιὰ νὰ ἐπιδείξει ζῆλο.

ΣΚΗΝΗ 5η

(Ὁ Κώστας μπαίνει. Ὅλοι περιμένουν ἀνεπόμενοι).

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Τί τρέχει λοιπόν;

ΚΩΣΤΑΣ (διστακτικός) Κύριε Καμπάνη. Συνέδηκε κάτι πού δὲν τὸ περιμένε κανεὶς ποτέ...

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Λέγε λοιπόν. Δὲν θέλω προηγήσεις. Θέλω νὰ μάθω τί συνέδη.

ΚΩΣΤΑΣ Θὰ τὸ μάθαιτε βέβαια πιά... μὰ ξέρετε... τὸ λάθος εἶναι στοὺς ἐργάτες...

ΚΑΜΠΑΝΗΣ (μὲ θυμὸ) Διασκεδάσεις λοιπόν μὲ τὴν ἀνεπόμενησά μου; Τί γίνηκε; Λέγε.

ΚΩΣΤΑΣ Οἱ ἐργάτες εἶχαν κάμει λάθος καὶ ἀντὶ ν' ἀνοίξουν τὰ αὐλάκια τοῦ ἀραβοσίτου ἀνοίξαν τοῦ βαμβακιού...

ΚΑΜΠΑΝΗΣ (μὲ ὀργή) Καὶ τώρα ;...

ΚΩΣΤΑΣ Τὸ νερὸ μῆξε ἀφθονο στὴ βαμβακοφυτεία. Ὁλόκληρα τὰ δεκαπέντε φρεδδάνια πλημμυρισμένα σὺν λίμνη...

ΚΑΜΠΑΝΗΣ (ἔξαλλος) Ὁ Ζημία. Ζημία! Μὰ δὲν εἶν' οἱ ἐργάτες καθὼς λές σὺ πού φταῖνε. Εἶν' ἐκεῖνο τὸ ποταπὸ κτήνος ὁ Θανάσης. Ὁ. Τὸ τέρας. Τώρα πού ἡ φυτεία εἶναι ὀλόασπρη ἀπ' τὰ ἀνοιγμένα καρῦδια καὶ ὁ ψυχρὸς

καιρὸς μόνο μπορεὶ νὰ βλάψει αὐτὸς... (ἀπέτομα καὶ ἀπεφασιστικά). Μὰ ὄχι. Δὲν θὰ τ' ἀνεχθῶ αὐτό. Τρέχα πὲς του νὰ μὴν τὸν δοῦν τὰ μάτια μου πιά. Εἶναι παυμένος.

ΚΩΣΤΑΣ (προσπαθώντας νὰ τὸν καταπραῖνει) Κύριε Καμπάνη. Μιὰ στιγμὴ ὑπομονὴ καὶ ὁ ἐνοχος θὰ βρεθῆ. Ἦσυχάστε, ἡσυχάστε.

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Ὅχι. Ὅταν θὰ γυρίσω στὸ κτήμα δὲν θέλω νὰ τὸν βρῶ ἐκεῖ. Ἐμπρός. Τρέξε. Μέτρησέ του τὸ λογαριασμό.

(Ὁ Κώστας φεύγει. Ὁ Κτηματίας βγαίνει καὶ ἀπομακρύνεται σιγὰ ἀπ' τὸ κίβσι).

ΣΚΗΝΗ 6η

ΓΕΡΟ ΒΑΣΟΣ Νὰ κι ὅλας ἕνας ἄνθρωπος στὸ δρόμο.

ΤΣΑΗΣ Στὸ δρόμο ;

ΒΑΣΟΣ Ναι. Δὲν σ' ἀρέσει αὐτὴ ἡ ἔκφρασι; (μὲ πικρὸ χαμόγελο). Στὸ δρόμο θὰ πῆ νὰ μὴν ἔχεις πού νὰ στεγαστεῖς νὰ μὴν ἔχεις πού νὰ γύρεις τὸ κεφάλι...

ΤΣΑΗΣ Μὰ φαντάζεσθε λοιπόν πὼς δὲν θὰ ὑπάρξει καμμιὰ ἀπολύτως στέγη καὶ γι' αὐτόν;

ΒΑΣΟΣ Δὲν ξέρω τί θὰ γίνεῖ στὸ μέλλον. Τώρα ὅμως ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς βρίσκεται στὸ δρόμο.

ΤΣΑΗΣ Μένει ὅμως μιὰ στέγη...

ΒΑΣΟΣ (μὲ χαμόγελο) Μιὰ στέγη;

ΤΣΑΗΣ Ὁ ναί, κὺρ Βάσο. Ὁ οὐρανὸς δὲν θὰ τοῦ ἀνηθεῖ ποτὲ τὴν καλωσύνη.

ΒΑΣΟΣ Τὸ περίμενα. Ἔτσι θὰ μ' ἀπαντοῦσες. Μὰ τί μπορεῖ νὰ περιμένει κανεὶς ἀπ' τὸν Οὐρανό. Αὐτὸ τὸ ἀχάνες, αὐτὸ τὸ ἀπειρο τί θὰ μᾶς δώσει, παρὰ τὰ χῆνι του καὶ τοὺς χαιρέκακους σαρκασμοὺς του.

(Ὁ Καμπάνης ψύχραιμος ἐπιστρέφει πάλι στὸ Κίβσι).

ΣΚΗΝΗ 7η

ΠΟΛΕΤΤΑ (τρέχει κοντὰ του) Μπαμπά. Λέτε νάναι μεγάλη ἡ Ζημία;

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Μὴ μιλάς γι' αὐτὰ ἐσὺ παιδί μου. Δὲν θὰ

καταστραφεί βεβαία ποτέ μια περιουσία σαν τη δική μου...

ΠΟΛΕΤΤΑ Μά εσείς ταραχτήκατε τόσο όταν τ' ακούσατε. Πάψατε άμέσως τόν επόπτη.

ΚΑΜΠΑΝΗΣ (γελώντας νευρικά) "Ω ναί. 'Ο τρομερός Πέτρος Καμπάνης όλα τά μπορεί... Άλλοδ με τήν άνυπέροδλητη διοικητική του ικανότητα στέλνει τήν πείνα, άλλοδ με τὸ χρῆμα στέλνει τήν εὐτυχία... Ένώ ὁ ἴδιος ὁ τρομερός Πέτρος Καμπάνης... Χαχιχαχά... (ξεσπά σ' ἕνα νευρικό και ἄρρωστο γέλιο και κάθεται βαρὺς στή θέσι του).

ΠΟΛΕΤΤΑ (τὸν ἀγκαλιάζει) Μπαμπά. Μπαμπά. Τί ἔχετε λοιπόν... "Ας ἐπιστρέψωμε σπίτι. Είναι βράδυ πιά.

ΚΑΜΠΑΝΗΣ "Όχι θά μείνω ἔδῳ. Θά μείνω μέχρι πού τὸ φεγγάρι νά ὑψωθεῖ ψηλά ψηλά ἐκεῖ πάνω ὀλόγυρο. Ναί Πολέττα εἶναι κάτι πού ἐσὺ δὲν θά κνττάξεις ποτέ σου.

ΠΟΛΕΤΤΑ Μά τί ἔχετε λοιπόν ἀπόψε;

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Θά σοῦ πῶ. Νά τώρα πού εἶναι κι ὁ Τέλης ἔδῳ.

ΒΑΣΟΣ (σηκώνεται) Καλή νύκτα σας λοιπόν. Έγὼ φεύγω Σας ἀφίνω μόνους νά μιλήσετε. Ἀλήθεια τὸ βράδυ σ' ἕνα χαριτωμένο κίосκι σαν κι αὐτό, ὕστερα ἀπὸ ὅ,τι ἔκαμε κανεῖς τήν ἡμέρα μπορεῖ νά κνττάξει γιά λίγο τὸν Οὐρανό. Καληνύκτα. Καληνύκτα. (φεύγει).

(Παῦσι)

ΣΚΗΝΗ 8η

ΠΟΛΕΤΤΑ Λοιπόν Μπαμπά;

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Ναί. Καλά εἶπε ὁ καῦμένος ὁ γέρο Βάσος. «Τὸ βράδυ μπορεῖ νά κνττάξει κανεῖς τὸν οὐρανό». Μά ἐγὼ δὲν κνττάξα σχεδὸν ποτέ ψηλότερα ἀπὸ τὸ χῶμα...

ΠΟΛΕΤΤΑ Τί θά πῆ αὐτό;

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Τότε πού πέθανε ἡ μητέρα σου, νόμιζα πὼς ἔχασα τὸ κάθε τι πού με κρατοῦσε στή γῆ. Μόλις διέφυγα τὸ θάνατο. Έπειτα ὅταν ανέλαβα λιγάκι ρίχτηκα στή δουλειά. Ἡ ἰδέα τοῦ πλοῦτου εἶχε γίνει πιά ἡ ζωῆ μου. Δεκιπέντε ὀλόκληρα χρόνια κούρασης και ἀπομόνωσης...

ΠΟΛΕΤΤΑ Ἀπομόνωσης; Μά ἀλήθεια ἔχετε δίκηο. Τότε

θάμουν ἐγὼ δυο τριῶν, ἐτῶν... κι ἕνα παιδί τόσο μικρὸ δὲν μπορεῖ ν' ἀναλωθῆθεῖ τίποτα...

ΚΑΜΠΑΝΗΣ (ἐξακολουθεῖ) Τότε ὅταν εἶδα πὼς ἔμεινα μόνος αἰσθάνηκα ζωηρά τήν ἀνάγκη ἑνὸς ἀνθρώπου τῆς ἐμπιστοσύνης μου.. Νομιζα πὼς χάνομαι και ρίχτηκα στή δουλειά ὅπως ρίχγετ' ἕνας πού ἔχασε πιά κάθε ἀνθρώπινη εὐτυχία και ζητᾷ τὴ δημιουργημένη εὐτυχία τοῦ πλοῦτου... "Ἦθελα λοιπόν κάποιον πού νά καταλάβαινε τὴ κατάστασή μου, κάποιον δικό μου... Κατάντησα μανιακός. Φαντάσου, δὲν μπόρεσα νά συγκρατήσω τὸν ἑαυτό μου κι ὅταν ἄρχιζα νά βλάπτω κι ἐσένα...

ΠΟΛΕΤΤΑ (με φόβο) Έμένα;

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Ναί, ἐσένα, τὸ ἴδιο μου τὸ παιδί.

ΠΟΛΕΤΤΑ (με βιασμένο χαμόγελο) Ἀφήστε τα αὐτὰ μπαμπά... Δὲν εἶναι λόγια νά λέγονται. "Ας γυρίσωμε πιά σπίτι, σχεδὸν ἔχει νυχτώσει...

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Μά τὸ φεγγάρι;

ΤΕΛΗΣ Λοιπόν δὲν τὸ ξέρετε; Ἀπόψε εἶναι ἔκλειψη σελήνης.

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Ἀλήθεια; Θά μείνωμε λοιπόν ἔτσι μεσ' τὸ σκότος;

ΤΕΛΗΣ Έτσι διάβασα τὸ μεσημέρι στήν ἐφημερίδα.

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Ἀς εἶναι. Έγὼ νοιώθω πὼς μπορῶ νά μείνω ἀκόμα ἔδῳ. (στρέφεται πρὸς τήν Πολέττα) Λοιπόν Πολέττα. Πρέπει νά σοῦ μιλήσω πιά σαν πατέρας...

ΠΟΛΕΤΤΑ (δυσανασχετόντας) "Ω μπαμπά. Ἀς μὴν ἐξακολουθήσωμε. Δὲν μπορῶ νά καταλάβω πὼς μπορεῖ νά με βλάψατε;

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Νά, με τὸ γὰ σὲ κάμω νά ἐνδιαφερθεῖς τόσο γιά τὴ δουλειά μου. Εἶσαι μεγάλη πιά. Έγὼ ἤμουν υπεύθυνος γιά τήν ἀνατροφή σου. Μά τί κατόρθωσα... Ἡ ψυχῆ σου τώρα εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἕνα σωρὸ κούφια πράγματα... Ἀπ' τίς φυτεῖες τοῦ βαμβακιού, ἀπ' τὰ φορτώματα, ἀπ' τὰ χρηματιστήρια... (ξεσπώντας σ' ἕνα νευρικό γέλιο). Καὶ τώρα πού συνήθισα στὸν πλοῦτο ζητῶ πάλι μιὰ εὐτυχία...

ΠΟΛΕΤΤΑ Μά τήν ἔχετε λοιπόν...

ΚΑΜΠΑΝΗΣ (ἐξακολουθεῖ) Ἐκεῖνα πού κούρασαν ὅλη τήν ἡμέρα ἐρχομαι νά τ' ἀκούσω πάλι ἀπ' τὸ παιδί μου τὴν ὥρα πού ζητῶ πιά κοντά του κάποια ἡσυχία... "Ω ναί,

Πολέτια. Οί σχέσεις μας κατανήσαν πιά σχεδόν εμπορικές.

ΠΟΛΕΤΙΑ Μά αυτό λοιπόν δέν είν' ανσπανόρθωτο.

ΚΑΜΠΑΝΗΣ (μιέ ακτινοβόλημα χαράς) Ω ναί. Έχω αὐτή τήν ἐλπίδα.

ΠΟΛΕΤΙΑ Μπορῶ νά πῶ μάλιστα ὅτι ὅλα διορθώθηκαν πιά...

(ἀκούγεται ἀπό μακρυνά μιὰ δυνατὴ ὀχλοβοή)

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Τί νᾶναι; Λές καί τὸ χωριὸ σηκώθηκε στὸ πόδι.

ΣΚΗΝΗ 9η

(Πολὺς ὄχλος φαίνεται μακρυνά στὸ δρόμο τοῦ ποταμοῦ)

Ο ΟΧΛΟΣ Γιὰ Λατίφ. Γιὰ Λατίφ.

ΤΕΛΗΣ Ἄ! Εἶναι ἡ συνηθισμένη λειτανία ποὺ κάνουν κάθε φορὰ ποὺ γίνεται ἐκλειψὶ Σελήνης. Κυττάξτε...

Ο ΟΧΛΟΣ Ἐλ Γκάμαρ. Γιὰ Λατίφ...

(φωνές κι' ἀπ' τ' ἄλλο μέρος τοῦ χωριοῦ)

ΤΕΛΗΣ Εἶναι συγκινητικὸ ἀλήθεια τὸ θέαμα αὐτό. Ὁ λαὸς ποὺ μὲ ἀλαλογοὺς δείχνει τὴ λύπη του γιὰ τὸ φῶς ποὺ χάνεται.

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Καί τί λέν; Ἐγὼ δέν πρόσεξα ποτὲ αὐτὰ τὰ πράγματα.

ΤΕΛΗΣ Προσέξτε νὸ δῆτε Φωνάζουν γιὰ τὸ φῶς.

Ο ΟΧΛΟΣ Γιὰ Λατίφ. Γιὰ Λατίφ. (ἀπομακρύνονται σιγὰ σιγὰ καί μόλις ἀκούονται πιά).

ΚΑΜΠΑΝΗΣ Τί λένε; Πές μου τί λένε;

ΤΕΛΗΣ Εἶν' ἡ συνηθισμένη ἔκφρασί τους: Ἄκριθό μου! Ἄκριθό μου.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1926

ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΡΥΣΑΥΓΗΣ

ΤΟ ΠΑΛΗΟ ΡΩΛΟΪ

Σήμερα, ψάχνοντας μέσα στὴν κάμαρα τῶν παλιῶν ξεχασμένων πραγμάτων, βρῆκα σὲ μιὰ σκοτισμένη βάλιτσα ἓνα χαλασμένο ρωλόϊ γραφείου. Στέκοταν σιωπηλὸ μὲ τοὺς δείχτες ἐπίμονα προσηλωμένους σὲ δυὸ ξεχωριστοὺς ἀριθμοὺς σὰν ἐκείνες τὲς ἔμμονες ιδέες τὲς σταματημένες σ' ἓνα ἀδύνατο μυαλό.

Τὸ ἀνοιγμα τῆς κάμαρας αὐτῆς εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνο: ἔτσι ξαφνικὰ ἀντιμετωπίζω μερικὰ ἀντικείμενα ποὺ θυμίζουν ὀλάκερη περασμένη ζωὴ, καιροὺς ποὺ γλύστρισαν ἀπάνω ἀπ' τὰ ὄρια τῆς ὑπαρξῆς μας, κ' αἰσθάνομαι νὰ σέρνεται ἀργά, ἀργά, σὰν ἓνα παραπέτασμα ξεγυμνώνας τας βαθμιαία τὴν ψυχὴ μου. Εἶναι ὁ ἐσωτερικὸς μας κόσμος στὸν ὁποῖο ἔχουν κατασταλάξει τόσες χιλιάδες ἐντυπώσεις, ἱστορίες καί μορφές ποὺ γλύστρησαν ἐκεῖ δίχως νὰ ξαίρομε πῶς καί ποὺ μιὰ ἀσήμαντη ἀφορμὴ τὲς ξεθάπτει, φέροντάς τες στὴν ἐπιφάνεια τῆς συνείδησός μας, φανερόνοντας μπρὸς στὰ ξαφνισμένα μάτια μας, μιὰ παρέλαση γεγονότων καί μορφῶν ποὺ κοιμῶταν μέσα μας. Εἶναι οἱ σκοτεινὲς κάμαρες, οἱ κρυμμένες στὰ πιὸ βαθυὰ τοῦ ἑαυτοῦ μας. Ἐκεῖ μέσα σταματᾷ κ' ἠσυχάζει ὀλάκερος κόσμος γαλήνιος πιά καί ξεχασμένος, σπάνια ἔχοντας ἀπαιτήσεις ἀπὸ τὴν ἀνάμνηση: γι' αὐτὸ φροντίζει ἡ συνήθεια, αὐτὴ ἡ ἄγρια θείαινα, ποὺ σκοτώνει τὴν διαβατήρια ποιήση τῶν μετρημένων εὐτυχισμένων ἡμερῶν μας. Κ' ἔτσι ἀποφεύγω τὸ ἀνοιγμα τῆς κάμαρας αὐτῆς ἔξδν ἀπὸ περιστάσεις ταξειδιῶν μεγάλων, ἔξδν ἂν ψάχνω γιὰ κανένα παραπεταμένο πράγμα. Κι ἄλλοτε πάλι, σπρωγμένος ἀπὸ τὸ συναίσθημα τῆς ἡδονῆς ποὺ μᾶς χαρίζει ὁ

κίνδυνος, την άνοιγώ έτσι δίχως καμιά αίτία, όλότελα έρα-
σιτεχνικά, διψασμένος για πόνο και θέλοντας να φέρω
κάποιο παλιμό στην καθημερινή μονοτονία. Την άνοιγώ
για ν' άναπολήσω συμβάντα ξεχασμένα, βλέποντας παληά
άγαπημένα άντικείμενα, συγκρίνοντας τη σημερινή τους
κατάντια με την περασμένη τους δόξα.

Σήμερα έτοιμάζομαι για ένα μακρινό ταξίδι. Ά-
νοιξα σταθερά κι άφοβα την πόρτα. Τράβηξα ίσια προς
τη βαλίτσα που χρειάζομαι. Είδα σκόνη άπάνω της. Πήρα
ένα πανί να την καθαρίσω. Και την άνοιξα. Ξαφνικά, όλες
οι άφρόντιστες δυνάμεις μου, όλα τα σχέδια της στιγμής,
όλα τα όνειρα που περνούσαν άπτό νοῦ μου, σταμάτησαν,
άποκρυσταλλώθηκαν μέσα μου. Η Ψυχική μου έներγεια
έμεινε προσηλωμένη ολάκερη στο πράγμα που έμεινε στο
βάθος της βαλίτσας: ένα παληό ρολόϊ. Κάθισα σ' ένα
σκαμνάκι εκεί κοντά. Ύστερα άπό λίγο, τó μυαλό μου
συνερχόμενο άπ' την ξαφνική δόνηση, άπ' την πρώτη έν-
ψύπωση, ξεκίνησε πάλι για τα τολμηρά ταξίδια του, και
κάποιες μέρες άχνές άρχισαν να περνοῦν μπροστά μου,
κάποιες εικόνες περασμένης έντατικής ζωής. Τό μισοσκό-
ταδο υποόδηθαι τό τρελλό πέταγμα της φαντασίας. Για
λίγο βρίσκουμαι σάν μαγνητισμένος, δίχως θέληση, ξεχνών-
τας όλότελα τό έπιταχτικό παρόν.

Σκέφτομαι:

Ποιός ξαίρει πώς βρέθηκε κει μέσα. Δέ θυμάμαι πιά.
Βρίσκονταν τότες πάντα άκκουμπισμένο άπάνω στη βιβλιο-
θήκη, ρυθμίζοντας τη σκέψη μου όταν έγραφα, χτυπών-
τας σάν σφυρί στις ώρες της συγκέντρωσής μου, της άφη-
ρημάδας μου, νοιώθοντας την επίδραση τών χτύπων του
μόλις ξανάπαιρνε ο νοῦς μου τόν συνηθισμένο του δρόμο.
Έμεινε εκεί διαρκώς κ' η παρουσία του ήταν για μένα
άφρομη ζωντανέματος ένός παρελθόντος ευτυχισμένου που
γίνονταν τραγικό άπ την έλλειψή του κι άπό τό ανεπανόρ-
θωτο τέλος του. Ναι, ίσως σέ γρήγορες στιγμές νευρικότη-
τας, να τό έριξα εκεί μέσα, ίσως πάλι σέ στιγμές άπελπισίας,
άπελπισίας έμπνευσμένης άπό τις συχνές εικόνες που μοῦ
υπόδαλλε, μιιάς εποχής που πέρασε πιά γεμάτης ένθουσια-
σμοῦ και ζωντάνια. Ναι, κάτι τέτοιο θά είχε συμβεί. Βλέ-
ποντάς το στο σημερινό του χάλι, θυμάμαι πώς ήταν στοίς

καλούς καιρούς. Η βάση του καμωμένη άπό κείνο τό διά-
φανο κιτρινωπό μάρμαρο, άποτελοῦσε σχήμα λουρίδας.
Σήμερα, άπάνω σ' αὐτή τη βάση ύψώνεται μόνο μιá
μαρμαρίνη καμάρα που άπασχολεί τη μισή, και μέσα της
εφαρμόζεται ο μηχανισμός του ρολογιού. Στο άλλο μισό,
άλλοτες άκκουμπάσε με τό ένα πόδι, σάν έτοιμος να πατάξει,
ένas χρυσός έρωτας, στραμένος προς τους δείχτες, βα-
στώντας στο χέρι έναν πυρσό λαμπερόφεγγο. Μιά φωτιά!
Έναν ύμνο φωτός και ζέστης προς τόν ψυχρό καιρό,
ύμνο που συνώδεε ο ρυθμός του ρολογιού. Μιά φλόγα που
έκαιγε μέσα στο χρόνο. Ένα τραγούδι άφιερωμένο στην
Αιωνιότητα. Ένα σύμβολο της περαστικής μας ζωής που
δέν είναι τίποτε άλλο παρά μιá άπελπισμένη προπάθεια
να μείνουμε, ν' άδράξουμε τη στιγμή, ν' άποτυπώσουμε
με λύσσα τ' άχνάρια μας στην άπέραντη άδειωσύνη! Τό
ρολόϊ ήταν άπλόστατα ένα δώρο μιιάς άγάπης που την
συμβόλιζε κι αὐτή με την διαρκή της άνησυχία, με τό μά-
τωμά της τό άτέλειωτο και τόν μεγάλο ένθουσιασμό που
συντάραξε τις ζωές μας.

Θυμάμαι:

Ήταν μιá μέρα θερμή, βαρειά. Άπό κείνες τις αϊγυ-
πτιακές καλοκαιριακές μέρες που βάζουν τό αίμα μας σέ
γρήγορη κίνηση και που διψάζουν τα χείλη μας φέροντας
τό λύγωμα της ήδονής. Μιά μέρα άπό κείνες τις έξαιρε-
τικά φωτεινές, προσωρισμένες να ζήσουν για πάντα στη
μνήμη μας, άπάνω άπ' τη μονοτονία τών άλλων άχρωμων
ημερῶν. Κ' ήταν προπαντός μιá μέρα γεμάτη άπό την
άναμονή μου και τις τρελλές άνυπόταχτες επιθυμίες μου.
Θά έρχοταν ύστερα άπό τόσον καιρό χωρισμοῦ κ' εγώ την
περίμενα στην άπόμερή μας καμάρα, εκεί που συνηθίζαμε
να ξεχνιόμαστε μακριά άπό καθετί. Την περίμενα και
ξαφνικά είδα άπό τό παράθυρο τα γρήγορα βήματά της,
τα βήματα που έφεραν τη γόνιμη άνησυχία. Ήρθε και
δέν θυμάμαι τό πρώτα της λόγια. Θυμάμαι μόνο εκείνο
που έλακολούθησε. Και πάντα θά μένει γραμμένο στο
νοῦ μου με καντερό σίδερο τό ό,τι ανταλλάξαμε. Μοῦ είπε
να καθίσω ήρεμος. Να βάλω λίγο φρένο στη ζωή που
με πλημμύριζε. Κ' έπειτα ξετύλιξε με προσοχή ένα πακε-
τάκι και μέσα άπό μερικά βαμπάκια πρόδαλλε τό ρολόϊ
με τό άγγελάκι δίπλα.

— Σ' ἄρῄσει; Σοῦ τὸ ἔφερα γιὰ τὴν κάμαρά σου νὰ συντροφεύει τὶς στιγμὲς τῆς ἀνίας σου. Σοῦ τὸ ἔφερα γιὰ ἐνθύμιο. Μέσα στὰ καταστήματα τοῦ Καίρου τὸ ξάνοιζα ἔτσι τυχαῖα. Εἶχε βέβαια κι ἄλλα πιδ ὠραῖα. Ἀλλὰ διάλεξα αὐτὸ γιὰτὶ δὲν ξαίρω, στὴ λιτὴ ὠμορφιά του, στὴν ἀπεικόνισή του, μοῦ θύμιζε κάτι ποῦ μοιάζει μὲ τὴ ζωὴ μας.

Ἐξω, στὸ δρόμο ἀκούγονταν φωνὲς παιδιῶν ποῦ ἔπαιζαν γυναικῶν ποῦ δούλευαν στὸ γειτονικὸ σπῆτι. Βιουὰ πόδια ἐργατῶν χτυποῦσαν τὸ πεζοδρόμιο. Μερικὲς φωνὲς ἐφημεριδοπῶλων διαλαλοῦσαν τὴν ἐπισημότητα τῶν μεγάλων γεγονότων τοῦ κόσμου, θυμίζοντας μιὰ ζωὴ ποῦ ὑπῆρχε πέρα ἀπ' τοὺς στενοὺς ὁρίζοντες τῆς πόλης μας, τῆς καθημερινῆς πραγματικότητος. Κ' ἐμεῖς ἐκεῖ κλεισμένοι, ἐκμηδενισμένοι στὴν ἔνταση γιὰ τὸ πάροισμο τοῦ ἄπιαστον, βγαλμένοι ἀπὸ κάθε ἐξωτερικὴ κίνηση, προσπαθοῦσαμε μ' ὄλες τὶς δυνάμεις μας νὰ ζήσομε μακρὰ ἀπὸ κάθε χυδαιότητα, ἀπὸ κάθε ἀνώφελο βοητό. Προσπαθοῦσαμε νὰ φέρομε τὴν ποίηση στὴ ζωὴ μας. Καὶ τὸ κατορθώσαμε γιὰ μιὰ ἐποχὴ, ἀνεξάρτητοι, ἔτσι καθὼς ἔτυχε νὰ εἴμαστε ἀπὸ κάθε δεσμὸ τοῦ περιβάλλοντος.

Μὰ ἦρθε ὁ καιρὸς ποῦ τ' ἀφανίζει ὅλα κι ἔδιωξε μὲ λύσσα τὴ χίμαιρα ποῦ μᾶς παρηγοροῦσε. Ρημάδια σκόρπισε παντοῦ γύρω μας. Μόνο καταγωνιασμένες ἄφησε μὲς στὴν ψυχὴ μας ὄλες τὶς φωτεινὲς μέρες μας, κάτι λόγια αἵματοστάλαχτα ποῦ ἀνταλλάξαμε κάποτε στὶς νύχτες τῶν μαρτυριῶν μας ὅταν μᾶς ἔδερεν ὁ πόνος κ' ἡ ἡδονή, ἀπαιτώντας τὸ ἀδύνατο. Δὲν μᾶς ἔμεινε πιά παρὰ ἡ μνήμη. Μᾶς ἔμεινε ἓνα παλιό, μισερὸ, σταματημένο ρωλόϊ.

Κάθομαι στὴ μισοσκότεινη κάμαρα καὶ ξεχνιέμαι. Μπροστά μου ἡ ἀνοιχτὴ βαλίτσα μὲ μαγνητίζει. Μὲ καθφώνει στὴ θέση μου. Προσηλώνομαι. Ξεχνῶ τὸ παρόν. Ξεχνῶ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου καὶ τὸ ταξίδι μου. Ἡ θέλησή μου εἶναι παραλυμένη. Ξαφνικὰ κίνω μιὰ ἀπότομη κίνηση Βρίσκομαι ὄρθιος. Συνέροχομαι.

Ἀρπάζω τὸ ρωλόϊ. Τὸ κούβω βιαστὰ σ' ἓνα σωρὸ πανιὰ ἐκεῖ στὴ γωνιά. Ἀρπάζω τὴ βαλίτσα καὶ βιαστικὸς πετιέμαι ἔξω. Κλείνω.

Σὲ λίγες στιγμὲς θὰ εἶμαι ἕτοιμος. Τὰ ροῦζα μου εἶναι κιάλας τοποθετημένα. Κάτω, ἐκεῖ στὴ θάλασσα περι-

μένει τὸ βαπόρι Ἡ κλεισμένη κάμαρα μένει σιωπηλὴ...
Σὲ λίγο τὸ βαπόρι θὰ μὲ πάρει μακρὰ σὲ νέα ἀκρογυάλια, σὲ νέους ὁρίζοντες. Περισμένω τοὺς νέους τόπους, τὶς νέες ζωντανὲς χῶρες σὰν ἀπολύτρωση!

Δ. Ε. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ.

Ἐγραφα στὶς 6 Ἰουνίου 1926, μιὰ μέρα ποῦ ἀδιαφόρησα γιὰ τὴν πάλη τῶν τάξεων, γιὰ τὶς καθημερινὲς μζέριες, γιὰ θετικότερες καταχτήσεις. Γράφηκε σὰν ἀντίδραση πρὸς τὸ περιβάλλο μας, μιὰ μερα ποῦ ὁ νοῦς μου διροῦσε γιὰ ἰδανικά καὶ δὲν ξάνοιγε γιὰ ἀνταμοιβὴ του παρὰ τραγοδίες. Γράφηκε σὰν χαιρτισμὸς πρὸς κάποιες τάσεις μας, ποῦ προσπαθοῦμε νὰ τὶς πνίξομε μὲ τὶς ὕλιστικὲς πειθαρχίες ποῦ ἐπιβάλλομε στὴν ἀνήσυχη διάνοιά μας. Ἐγραφα μιὰ μέρα ποῦ θέλησα νὰ εἶμαι ἀντίθετος μὲ τὸν ἑαυτὸ μου καὶ μὲ τὶς ἀντιλήψεις μου γιὰ τὴν τέχνη καὶ τὴ ζωὴ.

ΨΑΡΑΔΕΣ

Ἦ! σεῖς τ' ἀκρογυαλιοῦ σιολῖδια, θαλασσολιοκαμένοι γέροι τῆς ζήσης σας τὴν ἄγρια πάλη ὕμνο τὴν κάμαν οἱ ἀνέμοι, τὸν τραγουδοῦσαν τὰ παιδιὰ στὶς δύσες κάτω ἀπὸ τὴ φτέρη καὶ ἡ κατόχρονη γρηὰ τὴν ὄρα πῶκλωθ' ἡ ἀνέμη.

Τοῦ πόνου τὰ τραγοῦδια σας σὲ δειλινὰ μεθύσια πόσες ἀγροίκησα βραδυὲς στὶς πλάγιες ν' ἀνεβαίνει! Βαθυκατάνυχτος ψαλμὸς σὲ μαγικὰ ξοκλήσια μὲ τ' ἀγνωφῶς τοῦ καντυλιοῦ ἀρχοντικὰ ποῦ σβένει...

Ὁ εὐτυχισμένος ὁ καιρὸς τὶ γλήγορις ποῦ πάει!
Τώρα ἡ θάλασσα μουλὴ τὸ χωρισμὸ σας κλαίει
κι' ὅταν σγουρομάλλο παιδὶ χαλίγια τῆς πετάει
γιὰ τὸ δικό σας πέρασμα καὶ τὶ πειὰ δὲν τοῦ λέει!

(ΔΥΣΣΕΣ ΣΤΗ ΧΑΛΚΗ)

ΜΙΚΕΣ ΑΝΑΤΟΛΕΑΣ

ΣΤΟ ΠΕΛΑΟ

Στὸ πέλαο! στὸ πέλαο! ἀνοιξε τὰ φτερά
Καράβι, γοργοπέταξε ὡσὰν τὰ χελιδόνια·
Στὸ πέλαο! στὸ πέλαο! εἶν' τ' ἄρμενα γερά,
Μὴ φοβηθεῖς τὰ κύματα — κακόπραγα τελώνια —
Στὰ πλάτια γαργοστράτισε μ' ἀνάλαφρα φτερά.

Εἶναι στενό, πολὺ στενό γιὰ σένα τὸ λιμάνι.
Δὲν εἶν' γιὰ σὲ τὰ γυλανά κρινόσπαρτα νερά·
Ἄνοιξε πλέρια τὰ πανιά, ὁ κόσμος δὲ σὲ φτάνει·
Γιὰ σένα πλάτια ἀφάνταχτα, βάρθια σκοταδερά,
Κι' ὄχι τὸ γαλανόθωρο κρινόσπαρτο λιμάνι.

Ἄνοιξε πλέρια τὰ πανιά, κάνε πουλιοῦ φτερά·
Καράβι πρωτοτάξιδο, πέταξε στὰ πελάη·
Μὴ φοβηθεῖς κι' ἂν ζώνουν σε κύματα φοθερά
Δικοί καὶ ξένοι ὀδηγητὲς θὰ εἶνε σου στὸ πλάι...
Καρδιά! στῆς Τέχνης τ' ἄπειρον ἄπλωσε τὰ φτερά.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΦΥΛΛΑΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΕΣ

ΜΕ ΑΥΤΟ τὸ φυλλάδιο ἢ ΑΡΓΩ κλείνει τὴν 3ῃ τῆς περιόδου. Σ' ὄλο αὐτὸ τὸ διάστημα κρατώντας πάντα τοὺς κανόνες ποῦ, σὰν πρωτόειδε τὸ φῶς, ἐθέσπισε, δέχθηκε μὲ συμπάθεια τὴν ἐργασία ὄλων τῶν Ἀλεξανδρινῶν Νέων, ποῦ ἐνδιαφέρθηκαν γι αὐτὴν, κι ὅσων ἂπ τοὺς δόκιμους ποῦ ἐνθουσιάζεσταν στὸ παρουσίασμά της καὶ τὴ τίμησαν μὲ τὴν συνεργασία τους.

ΕἶΝΑΙ ΦΑΝΕΡΟ πῶς, σὰν φιλολογικὸ περιοδικό, ἡ ΑΡΓΩ ἔχει νὰ παλέψει ἐναντία στὸν ἀδιόρθωτο ἑλληνα τυπογράφο καὶ στὴν σχετικὴ του ἀδιαφορία. Μὰ φρονοῦμε πῶς τέτοια ἐμπόδια δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ μᾶς σταματήσουν. Θάταν γελοιοῦ νὰ τὸ πιστέψουμε. Μᾶς ἀρگوῦν μόνο στὴν περιοδικὴ μᾶς ἐμφάνισι κι αὐτὸ μόνο.

ΕΦΕΤΟΣ ἂπ τὴν πόλι μας πέρασε κι ἔδωσε μιὰ διάλεξι ὁ Ραμπιτρανάθ Ταγκόρ, ἐπίσης οἱ μεγάλοι ἐκτελεσταὶ Kubelik & Heifetz ἔδωσαν κονσέρτα. Ἀκούσαμε καὶ μιὰ ξεχωριστὴ συναυλία τῆς Δας Ἀνδρεάδη ποῦ μᾶς ἄφισε τίς ὠραιότερες ἐντυπώσεις.

ΤΟ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟ θέατρο τῆς πόλης μας ἐφέτος ἀντιπροσωπεύθηκε μὲ 2 ἔργα ποῦ παίχτηκαν. Ἐνα στὸν Αἰσχύλο, τὸ «Ἄγοροκόριτσο» μὲ τὴν Ἄδα Μεταξὺ ἀγοροκόριτσο, καὶ στὸ Ziziniá τὸ «Ὅταν ὁ Ἔρως βάζει τὴν οὐρά του» ἔργο ἐλαφρὸ ποῦ ἀπόδειξεν ὁμως πῶς θὰ γίνουν καλοὶ ἐρασιτέχνη ἂν ἐπιδοθοῦν σὲ τέτοιο θέατρο ἢ Δνίς Φωτινείδου καὶ ὁ Κορ Βερτζώνης.

ΛΑΒΑΜΕ μιὰν εἰδοποίηση ἐκ μέρους τῶν Γραμμάτων γιὰ μιὰ νέα του ἔκδοσι «Σημειώματα» ποῦ κυκλοφορεῖ προσεχῶς.

Μᾶς φαίνεται πῶς πρέπει ἰδιαιτέρα νὰ ἐνδιαφεροῦμε γιὰ μιὰ κριτικὴ ἔκδοσι ὅπως προαναγγέλλονται τὰ σημεῖωματα. Θὰ κρίνεται κάθε νέο βιβλίο, ἢ λογοτέχνημα δημοσιευόμενο, καὶ θὰ γίνονται γνωμοδοτήσεις ἀπάνω σὲ ζητήματα καλλιτεχνικὰ ἢ φιλολογικὰ.

Ἡ ΕΝΩΣΗ τελευταίως κέρδισε καὶ μιὰ δίκη κατὰ τοῦ Henry Thierrard ἀντιπροσώπου τῶν συγγραφέων καὶ συνθετῶν μουσικῆς.

Γιὰ τὴν δίκη αὐτὴν ἐργάστηκε μὲ ζήλο ὁ δικηγόρος Κος Νεαρ-
Φυσεντζίδης καὶ σαυτὸν ὀφείλεται ἢ ὑπὲρ τῆς ἐΠΡΟΣΕΧΣ ἀπόφασιν
τοῦ δικαστηρίου. Στὸ προσεχὲς τεῦχος θὰ γράψουμε ἐκτενέστερα.

*Αριστὴ ἰδέα. *Ἄλλὰ διερωτώμαστε.

1) Ἐποῦ ἡ φιλολογικὴ καὶ καλλ. τεχνικὴ παραγωγή εἶναι ἰσχυρὴ
καὶ ἄρρωστη καὶ δῶ καὶ στὸν τόπον μας, κρινόμενὴ ἀπὸ τὸ 10
ἔστω περιοδικά, τί κενὸ μποροῦν νὰ πληρώσουν τὰ Σ η μ ε ι ὠ
μ α τ α;

2) Ἐποῦ ἀπ τοὺς 3 ἀλεξανδρινούς πού θὰ μπορούσαν κἀτα
σοβαρὸ νὰ ποῦν κὶ ἀξιόλογο, ὁ Μ. Περίδης (δὲν ἐργάζεται πιά
γιὰ τὴ φιλολογία) ὁ Γκανούλης (λείπει στὴν Ἀθήνα γιὰ σπουδές)
ὁ Μαλᾶνος (δὲν τοῦ μένουν ὥρες γιὰ σοβαρὴ ἐργασία) διερωτώ-
μαστε ποιοὶ θὰ μπορέσουν νὰ μᾶς ἐξυπηρετήσουν μ' ἓνα τέτοιο
πρόγραμμα κὶ ἔτσι νὰ μὴ ἀναγκαστοῦμε νὰ ὑποφέρουμε γι ἀκόμη
μιά φορὰ τὰ ἀναμιασθήματα τῶν διαφόρων ἐγωπαθῶν πετεινῶν
πού ἀποτελοῦν μέρος ἀπὸ τὴν ἐπικρίνουσα Ἀλεξανδρινὴ διανοού-
μενὴ τάξι;

ΒΙΒΛΙΑ :

ἈΓΚΕΛΝΑΓΙΟ *Σκέψη καὶ Ζωή*. («Γράμματα» Γρ. Δ. 5).

Διαβάζοντας κανεὶς τὰ ποιήματα, πού κλείνει τὸ βιβλίον «Σκέψη
καὶ Ζωή» τῆς κυρίας Ἀγγελ Ναγιώ, θὰ βρεῖ πὼς εἶναι κοινὰ
στὴν ἐμπνευσή τους, δηλαδὴ ποιήματα πού δὲ γραφτήκανε μὲ τὸν
παλμὸ τῆς καρδιάς, ποιήματα πού δὲν ἐνοιῶσε ὁ ποιητὴς.

Στίχος παραγεμισμένος, ἀκανόνιστος. Δὲν μᾶς συγκινεῖ μ' ὅλη
τὴν προσπάθεια, πού φαίνεται πὼς κάνει, προσπάθεια πού πέρασε
κάθε ὄριο καὶ πού ἔκανε τὴ σκέψη νὰ παραστρατίση. Γιατὸ ἀκρι-
βῶς φαίνεται πὼς δυσκολεύεται στὴν ἀπόδοση τῆς σκέψης του καὶ
σὲ πολλὰ μέρη τοῦ βιβλίου βλέπουμε παραβολὲς ἄστοχες καὶ ἐντε-
λῶς ἀποτυχημένες.

«Ἡ Τρεῖς Φίλες» ἓνα ποίημα μεγάλο, ὅπου δὲν ξεχωρίζει κα-
νεὶς μὴτε σκέψη, μὴτε ἰδέα. Λέξεις, λέξεις, στίχοι ἀραδιαστοὶ πού
σοῦ μιλοῦνε γιὰ τὴ ζωὴ τριῶν φίλων κοριτσιῶν. Σὲ πολλὰ σημεία
ἀπαντᾷ κανεὶς ἐννοίες ἀόριστες κὶ ἀκατανόητες, πού φαίνεται πὼς
βάλλθησαν μὲ τὴν πρόθεση νὰ συγκινήσουν περισσότερο τὸν ἀνα-
γνώστη μὰ πού δὲν τὸ κατορθώνουν.

«Τὸ Ὅραμα τοῦ Τάφου» μεγάλο κὶ αὐτὸ. Ἐδῶ ξεχωρίζει μὰ
σκέψη σοβαρὴ. Τὸ ποίημα θὰ πετύχανε, ἂν ἔλειπε ἡ πολυλογία,
ὅπως καὶ στὸ «Φθόνος».

Στὸ «Φθόνος» ὁ ποιητὴς πέφτει σὲ ἀντιφάσεις. *Ἄξαφνα λέει:

Κρύβεται, χώνεται, στριμώχνεται
μεσ' στίχους ἀγέλες κουλουργιᾶται
καὶ ξεπετιεται μ' ἄγρια μάνητα
ἀπ τὸ σωρὸ τοῦ ἀγγελόζωου.

Γιὰ νὰ σκεπάσει
μὲ σκοτάδι ἀδιαπέραστο
τὸ κάθε φῶς εὐγενικό,
τὸ κάθε ἀστὲρ τῆς Ἑλπίδας.

Νομίζω πὼς δὲν ἔχει ἄδικο νὰ πεῖ κανεὶς ὅτι πολυλογεῖ καὶ
παρουσιάζει τὸν στίχο μὲ λέξεις περιττές, πού ἀντὶ νὰ ὀφελείσουν
γίνονται βλαβερές καὶ χαλοῦν τὸ ποίημα ὅλο. Αὐτὸ μπορεῖ κανεὶς
νὰ τὸ παρατηρήσει κὶ ἀπὸ τοὺς παρακάτω στίχους.

τὸ κάθε φῶς εὐγενικό,
τὸ κάθε ἀστὲρ τῆς Ἑλπίδας.

Τὶ σχέσι ἔχει ὁ Φθόνος μὲ τὴν Ἑλπίδα;

Τὸ ποίημα μπορούσε πολὺ καλὰ νὰ δοθεῖ σὲ δέκα — δώδεκα
στίχους καὶ ὄχι σὲ ὀγδόντα — ὀγδονταπέντε πού τὸ ἔχει γράψει.

Προχωρώντας, βρίσκει κανεὶς καὶ δυὸ-τρεις καλογραμμένους
στίχους, ἀλλὰ τοὺς ἐκμηδενίζουν ἄλλοι πολλοί, κακότεχνοι καὶ
περιττοί.

Ὁ ποιητὴς προσπαθεῖ νὰ βρεῖ τὸ οὐσιωδέστερο. Παραδέρνει
στὴν σκέψη του καὶ καταλήγει νὰ γράψει τὸ ποίημα, χωρὶς τὴν
κυριώτερη του οὐσία.

«Δὲν εἶναι στὸ χέρι του νὰ διαλέξει τὰ τραγούδια του. Τὸ
μοιρόγραφο, σὲ μεγάλη δόση, κυβερνᾷ τὸ τραγούδι του».

Ἡ Ἀγγελ Ναγιώ ἔκανε τὸ ἀντίθετο. Νόμισε πὼς μπορεῖ νὰ
διαλέξει τὰ τραγούδια τῆς. Προσπάθησε νὰ πᾶι νὰ βρεῖ τὸ τρα-
γούδι, δίχως αὐτὸ νὰ ἔλθει πρὸς αὐτήν. Νὰ γιατί ὅλα σχεδὸν τὰ
ποιήματα «τῆς Σκέψης καὶ τῆς Ζωῆς» εἶναι ἀποτυχημένα.

Ἡ δευτέρη σειρά, «Ἡ Καμπάνες» ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε ἀσή-
μαντα ποιήματα. «Τὰ Χριστούγεννα», φαίνεται πὼς κἀτι προσπαθεῖ
νὰ πεῖ σ' αὐτὸ τὸ ποίημα, ἀλλὰ δὲν τὸ κατορθώνει γιὰ τοὺς παρα-
πάνω λόγους. Τὰ ἄλλα τέσσερα ποιήματα εἶνε κενὰ, δὲν τὰ ξεχω-
ρίζει τίποτε, γραμμένα ἐπιτόλαια. Τὸ τελευταῖο, προπαντός, «Σ' Ἀ-
γάπης Στεφάνωμα» εἶναι τόσο κακογραμμένο καὶ κοινὸ στὴν ἐμ-
πνευση πού ξαφνίζει τὸν ἀναγνώστη.

Ἡ Ἀγγελ Ναγιώ δὲ ξέρει τὴν δυνάμη τῆς. Προσπαθεῖ νὰ

γράφει πράγματα, που δεν άνιέχουν στα χέρια της. Και ένας ποιητής που γράφει, χωρίς να γνωρίζει την δύναμή του, είναι προορισμένος ν' άποτύχει. Ότι κι άν γράφει θάναυ κακογραμμένο, άπερίσκεπτο και άτεχνο.

«Δέν είναι στο χέρι μας να διαλέγουμε τά τραγούδια μας. Άν προσπαθήσουμε να κάνουμε τὸ αντίθετο θά πέσουμε έξω.

Άς γράφουμε κατά τὸ μέτρο τῆς δύνάμῆς μας. Μόνο τότε, θά γράφουμε με πεποίθηση. Μόνο τότε, ὅσο άπλό, κοινὸ κι άν είναι τὸ θέμα μας, θά μπορέσουμε να τὸ άποδόσουμε καλά και σώμορφοσκαλισμένο στίχο.

Άν έπιχειρήσει να γράφει ὅπως πάνω τῆς λέμε ἡ κ. Άγγελ. Ναγιώ θά πετύχει.

ΓΙΑΝΝΗ ΘΕΩΡΙΔΗ Φάσμα. (Έκδοση Τυπογραφείου Μητσάνη). Είναι ένα έκτενές διήγημα, ένα τραγούδι στην άγάπη, στην παράφορη άγάπη, που κάνει τὸν άνθρωπο να δακρῦζει και να γελά μαζί. Ἡ εργασία αὐτῆ τοῦ κ. Θεοδορίδη μέσα στην τόσο λίγη πεζή μας παραγωγή πρέπει να σημειωθεί.

Ἡ ὑπόθεσή του είναι απλή: Ἐνας τρελλὸς που ἔρχεται για λίγο στα λογικά του άφηγείται τῆ ζωῆ του.

Ἐτσι γεμάτος νειότη και δύναμη άφίνει κάποια μέρα τῆ πατρίδα του για να φτάσει στὸν τόπο που τὸν τραβοῦσαν κάποια ιδανικά του, Ἐκεῖ αγαπᾶ, μα ἡ άγάπη του χάνεται.

Ἡ άφήγησι τοῦ τρελλοῦ εξακολουθεῖ σ' ένα λυρικό κλαψιάρικο και πονεμένο μοτίβο. Κλαίει ὅταν είναι δυστυχισμένος, δακρῦζει κι ὅταν είναι εὐτυχισμένος.

Στὸν ἥρωά του, ὁ κ. Θεοδορίδης κατώρθωσε να δώσει ὅλα τὰ χαρακτηριστικά που πρέπει με άρκετὴν έπιτυχία. Τὸν τύπο τοῦ Κουρτζελάν μᾶς τὸν παρουσιάζει με έξαιρετική χάρη.

Στὸ τέλος ξεχωρίζει κακὴς τὴν άγανάκτηση τοῦ τρελλοῦ για τὴν τόσο άπάνθρωπα χαμένη του άγάπη, που ξεσπᾶ σ' ένα άγριο εἰρωνικό κατηγορητήριο σ' εκείνην που δέν ένοιωσε τὸν παλμό τῆς καρδιάς του, ἡ άν και τὸν ένοιωσε δέν έδωσε προσοχή, γιατί είχε πότερη πίστη στὸ χρυσὸ παρά στην άγάπη.

— Βέβαια... Θάψαμε τὸν Ρωμαντισμό... Χαχά!... Ἡ Ζωῆ θέλει πραγματικότητα... Ἡ γυναίκα θέλει να ζήσει...

Τὸ βιβλίο ἔχει ὄχι ὀλίγες ατέλειες, αλλά αὐτὸ δέν είναι ένας λόγος για να ψεγαδιαστῆ, γιατί πραγματικά ὁ κ. Θεοδορίδης δειχνεται ένας διηγηματογράφος με άρκετὰ καλὸ ταλέντο και μᾶς δίνει πολλές έλπίδες για τὸ μέλλον.

ΠΑΥΛΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ — ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΑΓΟΝ : Ἐβδομαδιαῖο (Π. Ι. Πετριδης διευθ. 143, rue d'Alésia Paris XIVe) Θρ. Καστανάκη: Παρισινὰ θεάματα και διαλείμματα. Ἐντρε λέ Μπρετόν: Ἡ Νέα Αἴγυπτος (μεταφρ.) Ἡ φωνή και ἡ δράση τῶν δημοδιδασκάλων μας, κ. ἄ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗ ΤΕΧΝΗ : Μηνιαῖο (Α. Γ. Συμεωνίδης διευθ. 13, rue Mosquée Attarine Alexandrie). Πούήματα: Κ. Π. Καβάφη, Ρίξας Σεγκοπούλου, Μυρτιώτισσας, Μαρίνου Σιγούρου, Τέλλου Ἐγρα κ. ἄ. Γ. Κιτροπούλου: Τὸ Σπασμένο χέρι. Γ. Πιερίδη: Μοναξιά. Κλ. Βερίου: Πέτρος Ἀλήτης κ. ἄ.

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ : Μηνιαῖο (Α. Α. Γληνὸς διευθ. Εὐριπίδου, 6) Π. Λορεντζάτου: Πῶς τὸν καταλαβαῖνο τὸ Δημοτικισμὸ. Ν. Καζαντζάκη: Συζήτηση μ' έναν Ἄρχηγό, ἡ Νέα Πομπηῖα, Προεισαγωγικὸ Σημείωμα. Κ. Δ. Σωτηρίου: Ψυχανάλυση (συνεχ.) Γνώμες Πολιτικῶν για τὴν Ἐκπαιδευτική Μεταρρύθμιση (Γ. Καφαντάρη, Σοφιανόπουλου, κ. ἄ.) Ρόζας Ἰμβριώτη: Ἡ διδασκαλία τῆς Ἱστορίας. Σέμνης Παπασπυρίδη: Ὑδρία. Δ. Τοξότη: Δικτατορία και Παιδεία. Ι. Γ. Εἰκόνες ἀπὸ τὰ Σχολεῖα μας. Δ. Γληνοῦ: Ἡ Ἑλληνική ἀρρώστεια. Χρ. Καρούζου: Ἀπάντηση στὸν κ. Καζαντζάκη. Τὸ εκπαιδευτικὸ μας Πρόγραμμα. Μεταφράσματα: Ed. Sprianger (ἡ Αἰώνια Ἀναγέννηση). Η. G. Wells: Ἡ ζωῆ και ἡ δράση ενός μεγάλου Παιδαγωγοῦ. Δ. Βεζάνη: Προβλήματα τῆς σημερ. Ἑλλ. Πολιτικῆς, κ. ἄ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ και ΔΕΛΤΙΟ τῆς 15ῆς ἡμερῶ. (Διευθ. Ἡλ. Π. Βουτιερίδης, γραμματέας τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης). Ἡλ. Π. Βουτιερίδη: Ἡ νεοελληνική λογοτεχνία, ἡ ἀρχή της και οἱ σταθμοί της. Γ. Τερτσέτη: Ἄγνωστοί στίχοι. Ι. Πολυλά: Για τὰ Δημοτικὰ τραγούδια. Ἄλεξ. Πάλλη: Τὰ Γιάννινα στα 1780 και ὁ ἀγράμματος δεσπότης. Ἡλ. Π. Βουτιερ.: Ἑλλην. ἀρχαιότητες Μικρασίας. Ι. S. Bartholdy: Ἄγνωστος ἀθηναῖος Ζωγράφος. Ἐμμ. Στάκ: Μιά κριτική για τὸ «Λάμπρο» τοῦ Σολωμοῦ. Π. Κ.: Τὸ Βαυκάλημα κ. ἄ.

ΕΛΛΗΝΙΣ : Μηνιαῖο ὄργανο Ἐθν. Συμβ. Ἑλληνίδων (38 Λεωφ. Ἀμαλίας Ἀθῆναι). Εἰρήνης Τζαννῆ—Μεταξᾶ: Τὸ Ἐθν. Συμβ. τῶν Ἑλληνίδων εἰς τὸ ἐν Παρισίοις Συνέδριον τῆς Διεθνοῦς Ἐνώσ. ὑπὲρ τῆς γυναικείας ψήφου. Dora Reyner: Τὸ ἔργον τῆς Διεθνοῦς Μεταναστεύσεως ἐν Ἑλλάδι. Ἀθηνᾶ Γαϊτάνου — Γιαν-

νιού: Τὰ σκλαβάκι. Σίτσας Καραϊσκάκη: Σοννέτα του Γυρισμού. Καίτης Κ. Ζέγγελη: Γύρω από τὰ Βιβλία. Μαρίας Ταβελούδη: Τὸ ξεκούρδιοτο πιάνο, κ.ἄ.

ΕΡΕΥΝΑ: Μηνιαία ἔκδοση. (Ἄγγ. Σασιγόνης διευθ. Ρ. Ο. Β. 1891 Ἀλεξάνδρεια). Μ. Μ. Μωϋσείδου, ἱατροῦ: Ἐπαγγελματικὴ Κετεύθυνσις. Μαρίνου Σιγούρου: Θεοφράστου Χαρακτήρες (μετάφρ. καὶ πρόλογος).

ΕΡΜΗΣ: Μηνιαῖο. [Α. Μαρσέλος διευθ. 14 rue Nébi Danial, Ἀλεξάνδρεια]. Μ.: Τοπικὸ καὶ Χρονικὸ Περιβάλλον. Μνάσαλκα: Ἀλεξανδρινὴ Ποίηση [συνέχ.] Π. Πατρικίου: Ὁ Ἀραβικὸς Πολιτισμὸς στὴ Μεσαιωνικὴ Εὐρώπη. Ἄριστου Καμιάνη: Ἑλληνικοὶ Δρόμοι. Ι. Κορδάτου: Πολιτικὰ Μνημόσυνα, ὁ Ἰδεαλισμὸς καὶ ὁ Ὑλισμὸς μέσα στὴν Ἱστορία. Ἄπ. Γ. Κωνσταντινίδη: Τραγούδια Δημοτικὰ τῆς Ζαγοράς — Πηλίου. Κ. Θ. Παπαλεξάνδρου: Τὰ ὄνειρα κατὰ τὸ Φρόντ. Ν. Καζαντζάκη: Σκηνὲς στοὺς δρόμους τῆς Μόσχας, κ.ἄ.

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ: Ἐβδομαδιαία τεύχη β'. τόμος. [Σοφοκλέους, 3 Ἀθήναι]. Στ. Σπεράντσα: Ἀθάνατοι. Κ. Δημαρά: Ἀθεΐα [θηρησκευτικῶς]. Π. Παϊδούση: Ἀθεΐα [κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους]. Στεφ. Δ. Βασιλοπούλου: Ἀθηνα. Ἀδ. Ἀδαμαντίου: Ἡ Ἀθηνα ἐν τῇ Τέχνῃ. Ἀλεξ. Φιλαδελφέως: Ἀθηναί [ἀρχαία πόλις]. Γεράσιμου Δ. Καζάλη: Ἀθηναί [ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν μέχρι τῶν ἑλληνιστικῶν χρόνων]. Ἀδ. Ἀδαμαντίου: Ἀθηναί [Ἑλληνικοὶ καὶ Ρωμαῖκοὶ Χρόνοι], ὁ Ἀθηναϊκὸς Πολιτισμὸς, Βυζαντιναὶ Ἀθηναί. Σ. Κ. Καλιῶφα: Ἀθηναίων ἀγωγή. Γ. Δ. Κορομηλά: Αἱ Ἀθηναί κατὰ τὴν Φραγκοκρατίαν. Δ. Γρ. Καμπούρογλου: Αἱ Ἀθηναί ἐπὶ Τουρκοκρατίας. Γ. Δ. Κορομηλά: Ἀθηναί [Ἐπανάστασις 1821] Θ. Βελλιανίτη: Ἀθηναί ἐπὶ Ὀθωνος. Θ. Γενιδουναῖς: Ὑδροεῖσις Ἀθηνῶν. Ἀδ. Ἀδαμαντίου: Ἀθηναί [Βυζαντινὴ Τέχνη], κ.ἄ.

ΝΕΑ ΖΩΗ: Δίμηνο [B.P. 2126 Alexandrie]. Κ. Ν. Κωνσταντινίδη: Ἀνησυχίαι, Δημιουργία. Τόλη Παγάνη: Πίσω στὴν πατρίδα. Γ. Πιερίδη: Ἡ πιὸ δυνατὴ. Ε. Π. Π. Κριτικὰ σημειώματα, κ.ἄ.

ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΣ: Μηνιαῖο. Βόλος. Γρ. Κωνσταντᾶ: Γιὰ τὴ Γλῶσσα [ἀπόσπασμα] Μυρτιώτισσας: Κάποτε..., Στὸν ἔφηβο τοῦ Μαραθῶνα. Γ. Φ. Σαμσαρέλλου — Καίτη Γραϊκού: Λαϊκὲς Παραομιεῖς [συλλογὴ] κ.ἄ. Ἑλένη Θεοτόκη—Παρασκευοπούλου: Κων-

σταντίνος Θεοτόκης. Ἄρ. Βέη: Ἐνα Χρόνο στὴν Κέρκυρα. Κωνσταντίνου Θεοτόκη: Σοννέτα [μὲ ὑποσημειώσεις], Ὁ Κατακλυσμὸς [μετάφρ.] Ἄμλα—Μάκβεθ—ἀποσπάσματα [μετάφρ.] Ἄριστ. Δ. Σίδερη: Ἡ Ζωὴ καὶ τὸ Ἔργο τοῦ Κωνστ. Θεοτόκη. Ἄλλη Θρούλου: Ἡ θέση τοῦ Θεοτόκη στὴ Λογοτεχνία—Ἑπτανησιακὴ καὶ Ἀθηναϊκὴ Σχολή. Inving Scherke: Jajj Band καὶ Μουσικὴ [μετάφρ.] Κ. Μαλέα: Τὸ θάρρος τῆς ἐποχῆς μας καὶ ἡ Τέχνη. Δ. Ι. Σαράτση: Τὰ Μαρασλειακὰ κ. ἄ. Ν. Καζαντζάκη: Διάλογοι στὴ Μόσχα. Μαρίνου Σιγούρου: Ποιήματα, κ.ἄ.

Ο ΦΑΡΟΣ: [Rue Sidi Mitwalli, 30 Alexandrie] Μηνιαῖο. Δρ. Ν. Μαυρῆ: Ἐκλογή ἀπὸ Δημοτικὰ τραγούδια τῆς Δωδεκανήσου. Βίωνος Σμουρνιάδη: Σκέψεις ἐπὶ τοῦ Μακιαβελισμοῦ. Δ. Ε. Εὐαγγέλου: Τὸ ἄτομο καὶ ἡ ἐκδήλωσή του. Δυὸ ἀπόψεις. Ἄπ. Γ. Κωνσταντινίδη: Τραγούδια Δημοτικὰ τῆς Ζαγοράς-Πηλίου, κ.ἄ.

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΣ: Μηνιαῖο [Rue Port-Est 17, Alexandrie]. Χάνς Ὁρφανίδη: Γύρω στὰ Ἀλκαλοειδή, Τὸ ζήτημα τοῦ κρέατος, οἱ Νευρασθενικοὶ. Γ. Κλωνάρη: Ὁ πρωταθλητὴς μας Α. Παπαφίγγος. Δημ. Μητσάνη: Πῶς νὰ διατηρηθεῖ καὶ ἐνισχύθετε τὸ ὑπόγαστριον. Ν. Κακάβα: Ὁρισμὸς καὶ ἀποβλέψεις τῆς ὑγιεινῆς κ.ἄ

ΙΕΙΣ: Ἐβδομαδιαῖο [Διευθ. Ἡρ. Ν. Λαχανοκάρδης].

ΘΡΩΝΗ: Ἐβδομαδιαῖο. [Ἀρχισυντ. Μικὲς Ἀνατολάς].

ΠΑΝΑΙΓΥΠΤΙΑ: Παιδικὸ Περιοδικὸ [Ἐκδ. «Γραμμάτων»].

LIBRE: Μηνιαῖο περιοδικὸ γιὰ τὰ νεοελληνικὰ Γράμματα. (Διευθ. Louis Roussel Montpellier. France).

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ:

Χ. Νομικοῦ: *Εἰσαγωγή στὴν Ἱστορία τῶν Ἀράβων*. (Γ.Δ. 15 «Γράμματα»).

Μὲ τὸν τίτλο: «*Ἐνας ἕενος καὶ ἄλλα*» κυκλοφορεῖ σὲ λίγο ἕνας τόμος διηγημάτων τοῦ συνεργάτη μας Γ. Πιερίδη. Ἄν κρίνει κανεὶς ἀπὸ τὰ δημοσιευμένα διηγήματα τῆς σειρᾶς αὐτῆς («Μοναξιά» — Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη τεύχος 3ο — «Τὸ ἄσπρο ἄλογο» σαυτό μας τὸ τεύχος), ὁ τόμος αὐτὸς θάποτελέσει μιὰν ἀξιοπρόσθετη ἐργασία τοῦ φίλου μας τόσο γιὰ τὸ ἀφηγηματικὸ ὕφος ὅσο καὶ γιὰ τὰ ζωντανὰ θέματα.

(Τὸ τύπωμα τέλειψε στίς 23 Ἀπριλίου 1927).